De re coquinaria / [Apicius].

Contributors

Apicius.
Motta, Antonius.

Publication/Creation

Milan : G. Le Signerre, 1498.

Persistent URL

https://wellcomecollection.org/works/kc2jqmwe

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

wellcome collection

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
https://wellcomecollection.org

1
Mil
2
98
Case 1. a. 24.

n. 4

Badly bound,
but absolutely
complete.
42 leaves

4. **APICIUS. De re coquinaria.** Roman letter. 27 lines. 42 leaves. *With the very interesting, large device (11,5× 6,8 cm.) of Signerre* showing a fox and a monkey holding a coat of arms surrounded by a cercle with the inscription Guillermus Le Signerre. Small 4to. Modern vellum. **Milan, Guillaume Le Signerre, 1498.** Frs. 1.550.—

Gesamtkatalog 2267. Hain 1283. Pellechet 907. Proctor 6069. Voull. Berl. 3138. Only one copy in America according to Census (New York Morgan). No copy in the Index Cat. of the Surgeon General's Office. BM.VI, 789
OF UTMOST RARITY.

Editio princeps of one of the earliest cookery-books to be printed. Only one other latter 15th century edition known (Hain 1282, Venice, about 1500). Only 10 books known from this press. **We cannot find a copy of this edition recorded in the catalogues of the last twenty years. All products from this press are very scarce.** Guillaume Le Signerre worked at Milan from 1496 to 1499.

Apicius was a Roman gastronomist under Augustus and Tiberius. We only mention the following chapters: De oleribus, asparagi, pipones et melones, cardui, ptisana vel succum, pultes, in pullo, ova, in cevo, in porcello etc. etc. — A few faint waterstains on the upper parts of the last leaves, *but a most desirable, fine and large copy.* — *See reproduction p. 3.*

46951

APICIVS IN REQVO QVINARIA.

Ad Magnificum Ioannem Mollum Ducalẽ Secretarium Antonii Mottæ Mediolaneñ. Epiſtola.

Hoc tibi magnifice vir : ac nobiliũ eruditiſſime. C. Apicii conditum παραολογος aliis poſtpoſitis iſcribere volui: non q̃ ſcierim te ſimilibus : quibus auctor gulæ irritamentis oblectari. Id factum eſt ob tuam in me ſingularem humanitatem: romanamq; prætextatæ maieſtatis indolem in tuorum filiorum propagine conſpectam: Vnde te nouis: & raris antiquorũ monumentis detineri animaduerti : Notũ eſt enim te ex eorum eſſe numero: cui natura ſit paucis: ac minimis cõtenta: & cuius ex moribus : ac viuẽdi norma bonæ ac beatæ vitæ ſpeculum ex omni parte ſũmatur: Quo fit vt Illuſtriſſimus ac excellentiſſimus Dux Ludouicus Sfor. Anglus maximum rerum pondus humeris tuis imponere nõ dubitarit. Quare ſi tibi viro optimo: & ĩter celebres viros eminentiſſimo: quẽ Pliniana hiſtoria nepotum omnium altiſſimum gurgitẽ: & ad oẽm luxum maius ingenium appellat: alioquin eruditiſſimũ: inſcripſero : Id nec mihi vicio: nec tibi attribuẽdũ eſſe arbitrabor. De quo maxie crebra fit mẽtio : apud luculentiſſimos ſcriptores: necnon celeberrimos poetas: Spartianus: Aelium verum qui primus tantũ Cæſaris nomen accepit: adoptione Adriani familiæ principum adſcitus: Ouidii: atq; Apicii libros amorum ĩ

Laſeratum
Oenogarum. intubera
Oxyporium
Hypotrima
Oxygarum digeſtibile
Mortaria
Ciminatum in oſtrea de conchiliis.

Apicii Celii epimeles incipit liber primus cōditum paradoxum.

c Onditi paradoxi compoſitio: mellis partes xv. in æneum uas mittunt᷑ in premiſſis inde ſextariis duobus vt in cocturā mellis vinum de coquas: quod igni lento: & aridis lignis calefactum cōmotum ferula dū coquitur Si efferuere cœperit vini rore cōpeſcitur ꝓter quod ſubtracto igni in ſe redit. cū ꝑfrixerit rurſus accēditur. hoc ſecūdo ac tertio fiet. Ac tum demū remotum a foco poſtridie deſpumatur cum piperis vnciis quattuor iam triti maſticis ſcrupulo .iii. folii & croci dragmę ſingulę: dactiloꝝ oſſibus torridis qnqꝫ hiſdē dactilis vino mollitis intercedente prius ſuf fuſione vini de ſuo modo ac numero: vt tritura lenis ha beatur: his oībus paratis ſupmittes vini lenis ſextaria. xviii. carbones perfecto addere duo milia.

Conditum meliromum.

u Latorum conditum meliromū perpetuum: quod ſubminiſtrat᷑ ꝑ viam peregrinanti: piꝑ tritum cū melle deſpumato ī cupellā mittis

a

conditi loco : & ad momentum quantum ſit bibẽdum tantum : aut mellis proferas : aut vinum inferas : ſed ſua ſerit non nihil vini meliromo mittas adiiciendum pp exitum ſolutiorem .

Abſynthium romanum .

a Bſynthium romanum ſic facies . Conditi camerini p̃ceptis vtiq; ꝓ abſynthio ceſſante : in cuius vicem abſynthi ponthici purgati terẽ qiq; vnciam thebaicam dabis . maſticis folii . iii . ſcrupulos ſenos . croci ſcrupulos . iii . vini eiuſmodi ſextarios . xviii . carbones amaritudo non exigit .

Roſatum ſic facies .

f Olia roſarum albo ſublato imo inſeris : vt ſutilis facias : vt vino q̃ plurimas infundes : ut ſeptem diebus ĩ vino ſint . poſt ſeptẽ dies roxã de vino tollis & alias ſutiles recentes ſimiliter mittis vt p̃ dies ſeptem ĩ vino requieſcant & roſam eximis ſimiliter & vinum colas : & cum ad bibendũ voles vti addito melle roſatum cõficies . Sane cuſtodito vt roſam a rore ſiccam & optimam mittes ſimiliter ut ſupra & deuiolatium facies : & eodem modo melle temperabis . Roſatum ſine roſa ſic facies . Folia citri viridia in ſportella palmea in dolium muſti mittes anteq̃ ferueat : & poſt quadraginta dies exime cum neceſſe fuerit mel addes & pro roſato vtere .

Oleum liburnicum .

i N oleo hyſpano mittes helenium & ciperi &

folia lauri non vetuſta: tunſa omnia: & cribellata ad le-
uiſſimum redacta & ſales frictos tritos: & per triduum
vel plus permiſce dilige̅ter. poſt hæc aliquanto tempo
re patere requieſcere: & liburnicum omnes putabunt.

Vinum ex atro candidum ſic facies.

Ome̅tum ex faba factum vel ouorum trium
l alborem i̅ lagenam mittis: & diutiſſime agi
tas: ſal adieceris candidum: & cinerem vitis
albæ idem faciunt.

De liquamine emendato.

Iquamen ſi odorem malum fecerit: vas ina-
l ne iuerſum fumiga lauro & cupſſo & in hoc
liquamen funde ante ventilatu̅: ſi ſalſum fue
rit mellis ſextaria mittis & nouem ſpicas & emendati:
ſed & muſtum recens idem preſtat.

Vt carnes ſine ſale quouis tp̄e ſint recentes.

Arnes rece̅tes quales volueris melle tegant̃:
c ſed vas pe̅deat: & quando volueris vtere. hoc
hieme melius fit. æſtate paucis diebus dura-
bit. & in carne cocta itidem facies.

Callu̅ porcinu̅ vl̄ bubulu̅ & vncella cocta ut diu dure̅t.

i N ſinapi ex aceto: ſale: melle facta mittis vt
tegantur: & qua̅do volueris vtere miraberis.

Vt carnem ſalſam dulcem facias.

c Arnem dulcem ſalſam facies: ſi prius i̅ lacte
coquas: & poſtea in aquam.

Vt piſces freti diu durent.

e Odem momento quo friguntur & leuantur ab aceto calido perfunduntur.

Oſtrea vt diu durent.

u As ab aceto aut ex aceto vaſculum picatum laua: & oſtrea compone.

Vt vncia laſaris toto tempore vtaris.

Aſer i ſpacioſum doliolum cum mittis & nu
l cleos pineos vt puta viginti: cũq; vtendum fuerit laſere nucleos conteres. exin cibis miraberis in ſapores. & tantum numero nucleorum doliolo referentur.

Vt dulcia mella diu durent.

Ccipies quod græci dicunt nechon: & facies
a farinam & admiſces cum melle eo tempore quo dulcia facturus es.

Vt mel malum bonum facias.

m El malum bonũ facies ad vendendũ: ſi vnam partem & duas boni ſimul miſcueris.

Mel corruptum vt probes.

h Elenium infundes in melle & incende: ſi ĩcor ruptum eſt lucet.

Vuæ vt diu ſeruentur.

Ccipies vuas de vite illeas: & aquã fluuialẽ
a ad tertias decoquẽs & mittis in vas ĩ quo & vuas mittis. vas picari & gipſari facies. & ĩ locũ frigidũ vbi ſol acceſſũ ñ hẽt poni facias. & qñ volueris vuas virides ĩuenies & ipſã aquã ꝓ hydromeli ęgris

dabis & ſi in ordeo obruas illæſas inuenies.

Vt mala granata diu durent.

i N aquã calidam feruentem merge: & ſtatim leua & ſuſpende.

Vt mala cidonia diu ſeruentur.

e Ligis mala ſine vicio cum ramulis et foliis & cõdies ĩ vas: & ſuffundes mel & defrutum & diu ſeruabis.

Ficum recentẽ mala: pruna: pyra: ceraſia vt diu ſerues: omnia cum peciolis diligẽter legito: & in melle ponito ne ſe contingant.

Citria vt diu durẽt ĩ vas citrum mitte: gipſa: ſuſpende.

Vt diu durent ex moris ſuccum facito: & cum ſapa miſce: & in vitreo vaſetum mora mitte cuſtodies multo tempore.

Olera ut diu ſeruẽtur. olera electa non ſatis matura in vas picatum repone.

Lapæ ut diu ſeruentur ante accuratas & compoſitas perdes mirti baccis cum melle & aceto. Aliter ſinapi tempera melle aceto: ſale: & ſuper compoſitas rapas infundes.

Tubera ut diu ſeruentur. Tubera: que aqua nõ vexauerit cõponis in uas alternis: alternis ſcobem ſiccam mittis & gipſas & loco frigido pones.

Duracina perſica vt diu durẽt: eligito optima: & mitte ĩ muriã. poſtea die exime: & ſphõgiabis diligẽter & collocabis in vas. fundes ſalem: acetum: ſaturciam.

Sales conditos ad multa. ſales conditos ad digeſtio-
nem: ad uentrem mouendum & omnes morbos & pe
ſtilentiam: & omnia frigora prohibent generari. Sunt
autem ſuauiſſimi ultra quam ſperas. Sales cões frictos
lib. i. Sales ammonicos frictos lib. ii. Amineos vnc. i. ſe
mis. Thymi unc. i. ſemis. Apii ſeminis unc. i. ſ. Si apii
ſemen mittere nolueris: petroſelini mittis vnc. iii. origa
ni unc. iii. Broci unc. i. piperis nigri unc. iii. erucæ ſemẽ
unc. i. ſemis hiſopi cretici unc. ii. folium unc. ii. petroſe-
linum unc. ii. aneti unc. ii.

Oliuas uirides ſeruare: ut quouis tempore oleum fa-
cias. Oliuas de arbore ſublatas in illud mittis: & erunt
tales quouis tempore quaſi mox de arbore demptæ: de
quibus ſi volueris oleum uiride facies.

Laſeratũ. laſer cirenaicũ vł parthicũ: tepida diſſoluis
cũ aceto liquamine tẽpatũ. vel pip: petroſelinũ mẽtam
ſiccã laſeris radicẽ: mel: acetũ: liquamen. Aliter pip: ca
reũ: anetũ: petroſelinũ: mentã ſiccã: ſilfii foliũ. maloba
trũ ſpicã idicã: coſtũ modicũ: mel: acetũ: liquamen.

Oenogaꝝ intubera: piper: liguſticum: coriandrũ: rũ
tã: liquamẽ: mel & oleũ modice. Aliter thymũ ſatureiã
pip: liguſticũ: mel: liquamen & oleum.

Oxypoꝝ: cumini vncias. ii. Zinziberis vnciã. i. nitri
ſcrupuli. vi. dactiloꝝ piguiũ ſcrupulos. xii. pipis vnc. i.
mellis vnc. viiii. cuminũ vel hiopicũ: aut ſyriacũ: aut ly
bycũ aceto ĩfundes: ſicca & ſic tundes. poſtea melle cõ
ꝑhendis. cũ neceſſe fuerit oxyporo vteris.

Hypotrima:piper:liguſticũ: mentam aridã nucleos pineos:vuã paſſam:cariotã:caſeũ dulcẽ:mel:acetũ:liq̃men:vinum:oleũ:defrutum aut cariotam.

Oxygarũ digeſtibile pipis ſemiunc. ſilſi gallici ſcrupulos.iii.cardamomi ſcrupulos ſex .cumini ſcrupulos ſex folii ſcrupulos.i.menta ſicca ſcrup. ſex. tũſa cribrataq; melle colligis cũ op9 fuerit:liq̃mẽ & acetũ addis.aľr pipis vnc.i.petroſelini:carei:liguſtici vnc.ſingulas melle colligũt:vt cũ opus fuerit:liquamẽ & acetũ addes.

Mortaria:mẽtã:rutã:coriãdrũ: feniculũ:oĩa viridia: liguſticũ:pip:mel:liquamẽ.ſi opus fuerit acetũ addes.

Cuminatum in oſtrea & conchilia:piper:liguſticum petroſelinũ:mentã ſiccam:folium:malobatrum:cuminum:pluſculum:mel:acetum:& liquamen.Aliter pip: liguſticum:petroſelinũ:mẽtam ſiccam: cuminum pluſculum:mel:acetum:liquamen.

Explicit Apicii epymeles liber primus.

Iſicia
Hidrogarum:& apotermum:& ambolatum.
Vululæ botelli
Lucanicæ
Farcimina.

Incipit Apicii ſarcoptes liber ſecundus de Iſicia.

i Sicia fiũt maria de cãmaris & aſtacis:de loligĩe ꝺ ſepia:ꝺ locuſta.Iſiciũ ꝯdies pipe:liguſtico: cumio:laſis radice.Iſicia de loligĩe ſƀlatis crinib9 ĩ pulmẽto tũdes.ſicuti aſſolẽ pulpa:& ĩ mõtario & ĩ liq̃mĩe dili

genter fricatur. & exinde iſicia plaſſantur. Iſicia de ſcil lis uel de cammaris amplis. Cammari vel ſcyllæ de teſta ſua eximuntur & in mortario triuntur: cum pipere & liquamine optimo pulpæ Iſſicia plaſſantur. omenta ta ita fiunt. Aſſas iecur porcinum & eum eneruas. Ante tamen teras piper: rutam: liquamen. & ſic ſupermittis iecur & teres & miſces ſicut pulpa omentata: & ſingula inuolutantur folia lauri. & ad fumum ſuſpenduntur quã diu uoles. Cum manducare uolueris tolles de fumo: & denuo aſſas. & ſuccum adiicies in mortarium piper: liguſticum: origanum fricabis: ſuffundes liquamen adiicies cerebella cocta. teres diligẽter ne aſtulas habeat. Adiicies oua quinq; & diſſolues diligenter vt vnum corpus efficias. liquamen temperas: & in patella ænea ex inanies coquas. cum coctum fuerit verſas in tabula nuda. Teſſellas concides. adiicies in mortariũ: piper: liguſticum: origanum: fricabis in ſe. Cõmiſces ĩ caccabum: facias vt ferueat: cum feruerit: tractu cõfringes: obligas: coagitabis: & exinanies ĩ volutari: piper aſperges & appones iſicia: ex ſphondilis elixatos ſphõdilos cõtere: & neruos eorũ eximes. deinde cũ eis alicã elixatam oua cõteres. pipere momento aſſabis œnogaro profundes: & pro iſiciis inferes. Iſicia omentata: pulpam conciſam teres cum medulla ſiligino ĩ vino infuſi: pip liquamen ſi velis & baccã mixtam & temperatam ſimul cõteres. puſilla iſicia formabis intus nucleis & pipere poſitis: ĩuoluta omento ſubaſſabis cum careno.

Iſicia plena accipies: adipes faſiani recẽtes præduras
& facis ex eo teſſelas cum pipere liquamine: careno in
iſicio includes & idrogaro coquas & inferes. Idrogara
ta Iſicia ſic facies. Teres piper: liguſticum: pyretrũ mi
nimum ſuffundes: liquamen temperas: aquã ciſterni-
nam dum induces exinanies in caccabo. & tamẽ Iſicia
ad vaporem ignis pones & caleat. & ſic ſorbeudũ infe-
res in iſicia. de pullo Iolæ floris lib. i. liquaminis quarta
rium: piperis ſemiuncia. Aliter de pullo piperis grana.
xxxi. conteres: mittis liquaminis optimi cẽlicem: care
ni tantũdem aquæ. xi. mittis: & ad uaporem ignis po-
nes iſicium ſimplex ad vnum liquaminis acetabulum:
aquæ ſeptem mittes modicum apii viridis: triti piperis
cocleare iſiciola in coquas. & ſic ad uentrem ſoluendũ
dabis. Idrogaro peces conditi addes Iſicia de pano pri
mum locum habent. ita ſi fricta fiant: vt callum vincãt
Item ſecundum locum habent de cuniculis. Item quar
tum locum habent de pullis. Item quintum locum ha-
bent de porcello tenero. Iſicia multa ab alieno ſic fuci-
es. teres: piper: liguſticum: origanum: modicum ſilfii.
Zinziber minimum mellis modicum: liquamen tem-
perabis miſces. adiicies ſuper iſicia: facies vt ferueat cũ
bene uoluerit a mulo obliga ſpiſſo: ſubruendum feres
a mulum. Aliter: piper teres pridie infuſi: cui ſubinde li
quamen ſuffundes: ita ut bene tritum ac luculentum
facias piperatum: cui defrutum admiſces: quod fit de
cotoneis: quod ſole torrente in mellis ſubſtantiam co-

gitur:quod ſi non fuerit: vel camarum defrutum mit-
tes : quod romani colorem vocant . Accipe deincep s
a mulum infuſum adiicies uel oriræ ſuccum : & lento
igni facias a mulatum. Aliter oſſicula de pullis expro-
mas.deinde mittis in caccabum porros anetum ſalem
cum cocta fuerint addes piper apii ſemẽ deinde oridiã
infuſã teres.addes liquamen & paſſum vel defrutũ oĩa
miſces & cũ iſiciis inferes.

Apotermũ ſic facies:alicã elixã nucleis & amigdalis
depilatis:& in aqua infuſis & lotis ex creta argentaria
vt ad cãdorem pariter ꝑducuntur cũ iã iã miſcebis vuã
paſſã carenum vel paſſum deſuper cõfractũ aſperges:
& in volutari inferes.

Vululæ:botelli & bulbulæ iſiciata & ſic fiũt.piper tri
tũ & cuminũ:capita porroꝝ breuia duo ad mole pur-
gata:ruta:liquamen:admiſc ent :pulpæ bene tunſæ &
fricatę.Denuo ipſo ſubtrito ita ut cõmiſceri poſſit:mit
tas pipis grana & nuclei.& calcabis ĩ materia bene lo-
ta.& ſic coquũtur:& aqua & oleo liquamine faſciculo
porroꝝ & aneto.Botellũ ſic facies.ex oui vitellis coctis
nucleis pineis cõciſis.cepã:porrũ cõciſum.thus crudũ
miſces:piper minutũ.& ſic iteſtinũ farcies.Adiicies li-
quamen & vinum:& ſic coquas.

Lucanicas ſimiliter vt ſupraſcriptum eſt.lucanicarũ
confectio.teritur piper:cuminũ:ſatuteia:ruta:petroſe
linum condimentum baccæ:lauri:liquamen:& admi-
ſcetur pulpa bene tunſa ita ut denuo bene cum ipo ſub

trito fricetur cum liquamine admiſto pipere integro &
abundanti pinguedine & nucleis farcies inteſtinem p
q̄ tenuatim pductū: & ſic ad fumum ſuſpenditur.
Oua & cerebella teres: nucleos pineos: piper: liquam̄
laſer modicum: & his inteſtinum implebis: elixas: po-
ſtea aſſas: & inferes. Aliter coctam alicā & tritā cū pul
pa conciſa: & trita vna cum pipere & liquamine & nu-
cleis. farcies inteſtinum & elixabis deinde cum ſale aſ-
ſabis & cum ſinapi īferes: vel ſic conciſum in diſco. Ali
ter alicam purgas & cum liquamine inteſtini & aba-
mine porro conciſi minutatim ſimul elixas. Elixato tol
les pinguedinem concides. & compendia pulpæ in ſe
omnia commiſces. Teres piper: liguſticum: oua tria:
hæc omnia in mortaria permiſces cum nucleis: & pipe
re integro: liquamine ſuffundes: inteſtina imples. eli-
ſas & ſubaſſas: & exornas œnogaro faſiani profundes.

Viriter aſſans.

Explicit liber ſecundus Apicii ſarco.

Vt omne olus ſmaradignum fiat pulmentarium ad
uentrem.

Aſparagos
Cucurbitas
Citrium
Cucumeres
Pipones melones
Maluas

Cimas & colliculos
Porros
Betas
Oliſera
Rapas ſiue napos
Raphanos
Olus molle
Herbæ ruſticæ
Vrticæ
Intybæ & lactucæ
Cardui
Funduli ſiue ſphondili
Carotæ & paſtinacæ

Incipit eiuſdem cepuros liber tertius.

De oleribus.

u T oé ol⁹ ſmaradignũ fiat ſi cũ nitro coquat᷑.

Pulmentarium ad ventrem.

Etas minutas: & porros reqetos elixabis. in
b patina cõpones. teres pip. Cuminũ ſuffũdes
liq̃mẽ: paſſum vt q̃dã ducẽda ſit. facias vt fer
ueat. cũ ferverit iferes ſilr polipodiũ i tepidã mittes. vbi
mollierit rades. & minutũ cũ pipe: & cuminũ tritũ i pa
tinã feruẽtẽ mittes & vtaris. Alr betaceos uarrões uar
robetacios ſed nigros: quoꝝ deterſas radices: & mulſo
decoctas cũ ſale modico & oleo i ſe cocta iuſculũ facere
& potari melius: ẽt ſi i eo pullus ſit decoctus. Aliter ad
vẽtrem apios virides cum ſuis radicibus lauabis & ſic-

cabis ad ſolem: deinde albã & capita porroꝝ ſimul eli-
xabis in caccabo nouo. ita vt aqua ad tertias deferueat
i. ex tribus eminis aquæ vna remaneat. poſtea teres pi
per liquamẽ. & aliquãtum mellis humore temperabis
& aquam apiorum decoctorum colabis in mortario:
& ſuperfundes apio. cum ſimul feruerit appones. & ſi
libitum fuerit apios adiicies.

Aſparagi.

Sparagos ſiccabis: rurſus i aquam calidam
a ſubmittes.

Calloſiores reddes cucurbitas ad guſtum:
cucurbitas coctas expreſſas i patinam cõpones. Adii
cies i mortarium piper cuminum ſilfi modici. i. laſeris
radicem rutam modicum liquamen & aceto tempera
bis mittes defruti modicum ut coletur. ius exinanies i
patia. Cũ ferbuerit iteꝝ ac tertio depões. & pip miutũ
aſpges. Alr̃ cucurbitas iuſ̃ colocaſioꝝ cucurbitas coq̃s
ex aq̃ i modũ colocaſioꝝ ters̃ pip. cuminũ: rutã ſuffun
des. acetũ. liq̃mẽ tẽpabis i caccabũ: cui adiicies & eas
cucurbitas inciſas expreſſas in ius mittes: vt ferueant
a mulo obligas: piper aſperges & inferes. cucurbitas
exprimis. ſale aſperges in patina compones teres pi-
per cuminum coriandri ſemen: mentam uiridem: laſe
ris radicem ſuffundes acetum adiicies carotam nucle
um teres melle acetum liquamine defruto: & oleum
temperabis & cucurbitas perfundes. cum ferbuerint
piper aſperges & inferes. Aliter cucurbitas elixatas ex

liquamine oleo mero. Aliter cucurbitas frictas œnoga
ro ſimplici & pipere. Aliter cucurbitas elixatas & fri-
ctas in patina cōpones. Cuminatum ſuperfundes mo
dico oleo ſuperadiecto feruere facias & inferes. Aliter
cucurbitas frictas tritas piper liguſticum cuminū ori-
ganum cepam vinum liquamen & oleum a mulo obli
gabis in patina & inferes. Aliter cucurbitas cum galli
na duracina tubera piper careum cuminum ſilſi condi
menta viridia menta apium coriādrum puleium caro
mentam mel vinum liquamen oleum acetum.

Citrium.

ſ Il montanū ſilſi mentā ſiccā acetū liquamē.

Cumeres.

V cumeres raſos ſiue ex liquamine ſiue ex
c œnogaro ſiue ructu & granitudine tenerio
res ſenties. Aliter cucumeres raſos elixabis
cum cerebellis elixis cumino & melle modico. Apii ſe-
men liquamie & oleo bis obligabis. piper aſperges &
inferes. Aliter cucumeres piper puleium mel vel paſſū
liquamen & acetum interdum & ſilſi accedit.

Pipones & melones.

p Iper puleium mel vel paſſum liquamē acetū
interdum & ſilſi accedit.

Maluas.

Aluas minores de grano ex liquamine oleo
m acetum maluas maiores in œnogaro piper
liquamine careno vel paſſo.

Cimas.

c Imas:cuminũ:ſalẽ: vinũ & oleũ ſi voles pip̃:
liguſticũ:mentã:rutam:coriandrũ: folia col
liculoꝝ: liquamen:vinũ:oleum. Aliter colli-
culos elixatos media bis ſũma folioꝝ teres cũ coriãdro
cepa:cumino: pipe: paſſo: vel careno:& oleo modico.
Aliter colliculi aſſati in patina cõpoſita cõdiunt̃ liqua
mine oleo mero cumino:ſup aſperges porrũ: cuminũ:
coriandrũ viridẽ ſup concides. Aliter colliculi cõditi ut
ſupra cũ elixis porris coquãt̃. Aliter colliculos cõdies
vt ſupra admiſces oliuas virides & ſimul ferueãt. Aliter
colliculis conditis ut ſupra ſupfundes alicã elixã cũ nu
cleis & vua paſſa ſuper aſperges.

Porros.

p Orros maturos fieri:pugnũ ſalis aquã & ole
um mixtũ facies: & ibi coquas & eximes cũ
oleo liq̃mĩe mero & ĩferes. Aľr porros aptos
foliis colliculoꝝ & ĩprimis coq̃s vt ſupra ĩferes. Aľr por
ros ĩ bacca coctos vt ſupra ĩferes. Aľr porri quã elixati
erũt. fabæ nõdũ cõditæ plurimũ admiſce cõditureq̨:in q̃
eos manducaturus es.

Betas.

c Oncides porꝝ: coriãdꝝ:cuminũ vuã paſſã: fari
nã:& oĩa ĩ medullã mittes ligabis & ita ĩferes ex
liquamine oleo & aceto. Aľr betas elixas & ſinapi oleo
modico & aceto bene ĩferuntur.

Oliſera.

o Liſera ĩ faſciculũ redacta manu ex liquamĩe
oleo & mero bñ ĩferunt̃ vel cũ piſcibus aſſis.

Rapas ſiue napos.

r Apos ſiue napos elixatos exprimes. deinde teres cuminũ plurimum: rutam minus: laſer particum: vel acetum: liquamẽ: defrutum & oleum modice feruere facias & inferes. Aliter rapas ſiue napos elixas inferes. oleum ſubinſtillabis. Si uoles acetum addes.

Raphanos.

r Aphãos cum piperato ita vt piper cũ liquamine teres.

Olus molle.

o Lus molle ex oliſatro cocto ex aqua nitrata expreſſum concides: minutum teres piper ligusticum: ſatureiam ſiccam cum cepa ſicca: liquamẽ: oleum & vinũ. Aliter olus molle apiũ coquas ex aqua nitrata excides & concides minutatim in mortario: teres piper liguſticum: origanũ cepã vinũ: liquamen: & oleum coquas in pultario: & ſic apiũ cõmiſces. Aliter olus molle ex foliis lactucarum cum cepis coquas ex aqua nitrata expreſſa: cõcides minutatim in mortario teres pip̱ liguſticũ: apii ſemẽ: mẽtam ſiccam: cepã liquamẽ: oleũ: & vinum. Aliter olus molle ne areſcat ſũma quæq; amputatur & purgamenta & caules maleſactos in aqua abſynthii contegito.

Herbæ ruſticæ.

l Iquamen oleo aceto a manu uel in patina pipere cumino baccis lentiſci.

lecto ſemper habuiſſe ſcribit : Epigrãmatarius poeta
ditiſſimum & guloſiſſimum fuiſſe oſtendit : cuius exi
tum faceti ſſime explicat.
Dederas: Apici bis tricenties ventri
Sed adhuc ſupererat centies tibi laxum
Hoc tu grauatus ne famem & ſitim ferres
Summa venenum potione duxiſti
Nil eſt Apici tibi guloſius factum.

Satyrographus pariter cõmemorat. In prĩcipio. xi.
ſatyræ: Seneca ĩ epiſtolis dicit Claruiſſe ſub Tyberio
Cæſare: cuius hæc ſunt verba Tyberius Cæſar miſſũ
ſibi cum ĩ Macellum deferri & veniri iuſſiſſet : Amici
inquit omnia me fallunt: niſi iſtum mullum : aut Api
cius emerit: aut. P. Octauius: vltra ſpem illi cõiectura
proceſſit: licitati ſũt: vicit Octauius & ingentem con
ſecutus eſt inter eos gloriam: cũ quinq; ſeſtertiis emiſ
ſet piſcem: quem Cæſar vendiderat: nec Apicius eme
rat: Idem in vita beata ad galionem ſed melius in con
ſolatione ad Albinam. Apicius inquit noſtra memo-
ria vixit : qui in ea vrbe ex qua aliquando philoſophi
corruptores iuuentutis abire iuſſi ſunt: ſcientiam po-
pinę profeſſus diſciplina ſua ſeculum infecit: Cum. n.
ſeſtertium milies in culinam congeſſiſſet : cum tot cõ
giaria prĩcipum: & ingens capitolii vectigal ſingulis
comeſſatiõibus habuiſſet: ære alieno oppreſſus rõnes
ſuas tũc primum coactus inſpexit: ſuperfuturum ſibi

ſeſtertium centies cōputauit : & velut in vltima famæ victurus: in ſeſtertio centies ſi vixiſſet veneno vitam finiuit: in perpetuum poſteritatis exemplum: Accipies igitur vir humaniſſime læta fronte & equo animo : ꝑ tp̄e qđ damus: multo digniora accepturus (ſi facta ſinēt) in poſterum. vale. & Antonium tuorum familiarium conſortio annumerare digneris.

Ad lectorem Antonii Mottæ Carmen.

Si vis ſcire cibos regum: condita ducunꝗ
  Fercula: vel quanti ſit facienda gula
Quid pleno pariter ventri quid proſit inanni
  Aut indignato quid facit ad ſtomachum
Hūc nocturna manus verſetqꝫ diurna libellum
  Nec ſtudio pigeat: inuigilare nouo
Prodigus hic q̄uis   vel Apicius omnem
  Rem: tamen inuenies rodere quid valeas.

Bernardini molli tetraſtichon ad genitorem.

Prodiga Martigenæ fuit olim gloria menſæ
  Quod meus inſcribit nunc tibi doctor opus
Accipe ſed læto quæ dantur munera vultu
  Huic fuerit virtus littera quanta docet.

Vrticæ.

a Rticam fœminam ſole ĩ ariete poſito aduer ſus ægritudinem ſumes ſi voles.

Intube & lactucæ.

i Ntuba ex liquamine oleo modico medice cepa conciſa pro lactucis. hieme intube ex enbãmate vel melle & aceto. Agri lactucas cũ oxyporo aceto: & modico liquamine ad digeſtionem: & inflationem & ne lactucæ lædãt cum vncias. ii Gin ber unc. i. Rutæ uiridis unc. i. dactilorum pinguiũ ſcru pulos. xii. piperis unc. i. mellis unc. viii. cumium æthio pum aut ſyriacum & poſtea infundes ĩ aceto. Cum ſic cauerit dimidium coclearium liquamine & aceto modico miſces: aut poſt cœnã dimidiũ cocleare accipies.

Cardui.

c Arduos liquamine oleo & ouis conciſis: Aliter carduos: rutã: mẽtã: coriandrũ: feniculũ: omnia viridia teres. addes piper liguſticum: vel liquamen & oleum.

Sphondili vel fonduli.

ſ Phondili fricti ex œnogaro ſimplici. Aliter ſphondili elixi ex ſale oleo mero coriandro viridi conciſo & pipere integro. Aliter ſphondilos elixos perfundes a mulato infraſcripto. Apii ſemen: rutam: mel: piper: teres: paſſum liquamen: & oleum modice a mulo obligas: piper aſperges & inferes. Aliter ſphondilos teres: cuminum: rutam: liquamen:

carenum modice oleum: coriandrũ viridem & porrum & ſphondilos inferes ꝓ ſalſo. Aliter ſphõdilos elixatos prædurabis mittes in caccabũ oleũ liquamẽ piper: paſſũ: collocabis & obligas. Aliter ſphõdilos elixatos conteres & neruos eorum eximes. deinde cum eis alica elixata: & oua conteres: liquamen: piper: iſicia ex his facies cum nucleis & pipere in augumẽto aſſabis: œnogaro continges: & pro iſiciis inferes.

Carotæ ſeu paſtinacæ.

c Arotæ ſeu paſtinacæ fricto' œnogaro inferũtur. Aliter carotas ſale: oleo puro & aceto. Aliter carotas elixatas conciſas & cumino: oleo modico coques & ĩferes cuminatũ colioꝝ facies.

Explicit Apicii cepuros de oleribus liber tertius.

Capitula.

Salacattabia
Paſtine piſcium oleum pomorum
Minutal de piſcibus vel iſiciis
Ptiſana vel ſuccum
Guſtum.

Salacattabia.

ſ Alacattabia piper: mentam: apium: puleiũ: aridum: caſeum: nucleos: pineos: mel: acetum: liquamen: ouorum vitella: aquam recẽtem: panem ex poſca maceratum exprimes: caſeum: bubulum: cucumeres in caccabulo compones interpoſitis nucleis mittes conciſi capparis minuti ſecuſculis

gallinarum ius profundes ſuper frigidam collocabis: & ſic appones. Aliter ſalacattabia apiciana adiicies in mortario apii ſemen: puleium: aridum: mentam aridã: Gingiber: coriãdrum viridem: vuam paſſam: enuclea-tam: mel: acetum: oleum: & vinum conteres. adiicies ĩ caccabulo panis picentini tria fruſta: interpones pul-pas pulli: glandulas hedinas: caſeum: veſtinum: nucle-os pineos: cucumeres: cœpas aridas: minute conciſas: ius ſupra perfundes. Inſuper niuem ſub ora aſperges & inferes. Aliter ſalacattabia. panem alexandrinum ex cauabis in poſca macerabis. Adiicies in mortarium pi per: mentam: alium: coriandrum viridem: caſeum bu-bulum ſale conditum: aquam: oleum: inſuper vinum: & inferes.

Patina piſcium olerum & pomorum.

p

Atina quottidiana: cerebella elixata teres. tñ piper cuminum: laſer cũ liquamine: care-num cũ lacte: & olus ad ignẽ lenẽ vl' ad aquã calidã coq̃s. Al'r patia verſatilis nucleos: nuces fractas teres eas & teres cũ melle pipe liq̃mie lacte & ouis: olei modicũ. Al'r patina tirſũ lactucæ teres cũ pipe liq̃mine careno: aquã oleo coques: ouis obligabis: pip aſperges & iferes. Al'r patina friſilis accipies oliſatra purgas: la-nas: coq̃s. Adiicies ĩ mortario pip ſcrupulos. vi. ſuffun des liquamẽ fricabis: poſtea adiicies cerebella fricabis interim adiicies oliſatra & ſimul cõteres. poſtea frãges oua. viii. Adiicies cyatum liquaminis. vini cyatũ paſſi

cyatum: contrita ſimul temperabis. patinam perūges imponesītermoſpodio. poſtea quod coctum fuerit: piper aſperges: & inferes. Aliter patia de aſparagis frigida accipies aſparagos purgatos ī mortario fricabis aq̄ ſuffundes: pfricabis: p colū colabis: & mittes ficedulas curtas tres: ī mortario piperis ſcrupulos. ſed adiicies liquamen fricabis vini cyatū: vini paſſi cyatum mittes ī caccabulum olei unc. iii. illic ferueant pungues patinā. in ea oua. vi. cum œnogaro miſces cum ſucco aſparagi impones cineri calido. mittes īpenſam ſupraſcriptam: tunc ficedulas cōpones coques piper aſpges & inferes. Aliter patina de aſparagis adiicies in mortario aſparagorum præciſuras: quæ proiiciuntur. teres piper: ligu ſticum coriandrum uiridem: ſatureiam: cepam: vinum liquamen & oleum ſuccum transferes in patellam punctam: & ſi uolueris oua diſſolues ad ignem: ut obliget: piper minutum aſperges. Aliter patinam ex ruſticis ſiue tinis: ſiue ſinapi viridi: ſiue cucumere: ſiue colliculis. ita facies ſi uolueris ſubſternes pulpas piſcium vel pullorum. Aliter patina de ſambuco calida & frigida. Accipies ſemen de ſambuco purgabis: ex aqua decoques ſpeculum ex ſiccabis patinam: compones ad ſurcellū: adiicies piperis ſcrupulos. vi. ſuffunde liquamē: poſtea adiicies liquaminis cyatum. i. vini cyatum: paſſi: cyatum teres. tantum in patinam mittes olei unci. iiii. pones intermoſpodio & facies ut ferueat. Cum feruerit franges poſtea oua. vi. agitabis: & patinam ſic obliga

bis. Cum obligaueris: piper aſperges & inferes patinã de toris accipies roſis & ex foliabis. album tolles. mittes in mortarium. ſuffundes liquamen: fricabis: poſtea mittes liquaminis cyatum vnum: & ſuccum p colũ colabis. Accipies cerebella quattuor eneruabis & teres: pipis ſcrupulos. viii. ſuffundes ex ſucco fricabis. poſtea oua octo frangis. vini cyatum vnum paſſi cyatum vnũ olei modicum. poſtea patinam perũges: & eam impones cineri calido: & ſic impẽſam ſupraſcriptam mittes cum cocta fuerit intermoſpodio: piperis puluerem ſup aſperges & inferes. Aliter patina de cucurbita. Cucurbitas elixas & frictas: in patina compones: cuminatũ ſuperfundes: modico oleo ſuperadiecto: feruere facias: & inferes patina de apabadiade ex oleo maceras in cumana compones. adiicies oleum: liquamen: vinum. Al ligas faſciculos rutæ & origanum: & ſubide faſciculos: apabadialis cum cocta fuerit proicies faſciculos: & piper aſperges & iferes. Aliter patina de abua ſiue apua pulpas piſcis aſſi uel eliſſi minutatim facies ita abundanter: ut patinam qualem uoles adimplere poſſis: teres piper: & modicum rutæ: ſuffundes liquamen quod ſatis erit & olei modicum & commiſces i tina eum pulpis. ſic & oua cruda confracta: & unum corpus fiat. deſuper leuiter compones: vrticas: marinas: ut non eum ouis miſceantur. impones ad uaporem vt cum ouis ire poſſint: ut cum ſiccauerit: ſuper aſpergis pipes tritum: & inferes ad mentam: nemo agnoſcet quid manducet.

Aliter patinam ex lacte nucleos infundes:& ſiccas eos
recentes impreparatos habebis accipies patinam. & ĩ
ea compones ſingula ĩfraſcripta: mediana maluarum
& betarum & porros maturos apios olus molle & viri
dia elixa. pullum raptum & iure coctum cerebella eli-
xa lucanica oua dura per medium ĩciſa mittes. logano
nes porcinos ex iure tarentino farſos coctos:conciſos ĩ
cinere pullorum pulpas : piſcis fricti : urticas marinas
pulpas oſtreorum:caſeos recentes alternis compones:
nucleos & piper integrum aſperges. Ius tale ꝓfundes :
piper liguſticum apii ſemen ſilfii coques. At vbi cocta
fuerit lac colas:cui cruda oua commiſces vt vnum cor-
pus fiat. & ſuper illa omnia perfundes cum cocta fue-
rit echino recentiores piper aſperges & inferes. Patinã
apicianam ſic facies. fruſta ſuminis cocti pulpas piſci-
um:pulpas pulli:ficedulas vł pectora turdorum cocta:
& quæcunq; optima fuerint. hæc omnia concides dili-
gẽter præter ficedulas. oua uero cruda cum oleo diſſol
uis :teres:piper:liguſticum:ſuffundes:liquamen:vinũ
paſſum: & in caccabum mittes : ut calefiat : & a mulo
obligas. Antea tamen pulpas conciſas vniuerſas illuc
mittes:& ſic bulliat. At ubi coctum fuerit leuabis cum
iure ſuo:& in patella alternis detrulare fundes cum pi-
peri grana integra:& nucleis :pineis:ita ut per ſingula
coria ſubſternas diploidem: in laganum ſimiliter quot
quot lagana poſueris tot trullas imples deſuper adiici-
es vinum uero laganum fiſtula percuties : & ſuper im-

pones : piper : aſperges : ante tamen illas pulpas : ouis confractis obligabis : & ſic in caccabum mittes : tum impenſam patellam æneam qualem debes habere iſra oſtendatur patina quottidiana.

Accipies fruſta ſuminis cocta : pulpas piſciũ coctas : hæc omnia condies diligenter. Accipias patellam æneam oua confringes in caccabum & diſſolues adiicies ĩ mortarium : piper : liguſticum origanum : fricabis ſuffundes : liquamen : vinum : paſſum : & oleum modice ex inanies in caccabum facies ut ferueat. Cum feruerit : & obligas pulpas : quas ſubcultraſti in ius mittis. ſubſterne diploides : patinam æneam : & trullam plenam pulpæ : & diſpergis oleum : & laganũ pones ſimiliter : quot quot lagana poſueris : tot trullas impenſæ adiicies. vnũ laganum fiſtula percutis : a ſuperficie uerſas in diſcum : inſuper in ſuperficiem pones : piper : aſperges & ĩferes.

Patina uerſatilis uice dulci : nucleos : pineos : nuces : fractas : & purgatas attorebis eas : teres cum melle pipere liquamine lacte ouis modico melle : & oleo : patellam tirotaricam ex quocunq; ſalſo uolueris coques : ex oleo exoſſabis & cerebella cocta pulpas piſcium. Iecuſcula pullorum : caſeum : mollem : excaldatum : hæc omnia calefacies in patella : teres : piper : liguſticum : origanum : rutæ : baccam : vinum : mulſum : oleum : patella ad lentũ ignem : ut coquatur : ouis crudis : obligabis : ador

dinabis cuminum minutum: aſperges & inferes.

Patellam ſiccam iſicia de turſione eneruabis cócides minutatim: teres piper liguſticum: origanum: petroſelinum: coriandrum: cuminum rutæ baccam: mentam ſiccam ipſum turſionem: iſicia deformabis. Vinum liquamen: oleum coques. coctum in patellam collocabis. ius i ea facies: piper liguſticum: ſatureiam: cepam: vinum: acetum: oleum: tranſferes in patellam coques a mulo obligas: timum & piper minutum aſperges: & de quacunq; libra ſi uolueris facies ut ſupra.

Patina de apua. fricta apua lauas oua confringes: & cum aqua cõmiſces. adiicies liquamen: vinum: oleum: facias ut ferueat & cum feruerit mittes apuam cum duxerit ſubtiliter verſas facies ut colore œnogarum ſimplex perfundes piper aſperges & inferes.

Patina ex lagitis & cerebellis: friges oua dura cerebella elixas & eneruas cirema pullorum coques. hæc omnia diuides preter piſcem compones in patina præmiſta ſalſum coctum in medio pones: teres piper liguſticum. ſuffundes ut dulcis ſit: piperatum mittes in patinam facies ut ferueat: cum ferbuerit ramorutæ agitabis: & a mulo obligabis.

Patina a mulorum loco ſalſi mulos rades in patina nuda. Compones adiicies ut ferueat cũ ferbuerit: mulſum mittes aut paſſum piper aſperges & inferes.

Patina piſcium loco: ſalſi piſces qualeſlibet curatos friges in patina compones adiicies olei quod ſatis eſt.

& ſalſum interpones facies ut ferueat: cum ferbuerit:
mittes mulſum & ius agitabis.

Patina piſcium: piſces qualeſlibet rades & duratos
mittes cepas ſiccas: aſcalonias vel alterius generis con
cides in patinam & piſces ſuper compones. adiicies li-
quamen oleum cum coctum fuerit: ſalſum coctum in
medio pones. addendum: acetum: aſperges: & coronā
bubulam.

Patellam lucretianam: cepas pallacanas purgas. viri
dia earum proicies in patinam cōcides liquaminis mo
dicum oleum & aquam dum coquitur: ſalſum crudum
in medium ponis. At ubi cum ſalſo prope cocta fuerit
melle coclear̄ aſperges aceti & defruti puſillum guſtas
ſi fatuū exuerit liquamen adiicies ſi ſalſum mellis mo-
dicū & coronā bubulam aſpergis ut bulliat.

Patina zomore ganonas crudos quoſlibet piſces ī pa
tina cōpones. adiicies oleum: liquamen: vinum coctū.
faſciculum porri: coriandri: dū coquatur: teres piꝑ ligu
ſticum: origani faſciculū de ſuo ſibi fricabis: ſuffundes
ius de ſuo ſibi: oua cruda ſolues tempera exinanies in
patinam facies vt obliget: cum tenuerit piper aſperges
& inferes.

Patina ſolearꝝ. ſoleas battues & curatas cōpones in
patina adiicies oleum: liquamen: vinum: dū coq̄tur te
res piꝑ: liguſticum: origanū fricabis: ſuffundes ius oua
cruda vt vnum corpus facies. ſuꝑ ſoleas refundes lento
igni & coq̄s. cum duxerit piper aſpergis & inferes.

Patina de piſcibus: piperis unc. garœni eminam con diti eminam olei unc. ii.

Patina de piſcibus: vuam paſſam: piper: liguſticum: origanum: cepam: vinum: liquamen: oleum: non feres in patellam: cum cocta fuerit: adiicies in ipſam piſcicu los coctos: a mulo obligas & inferes.

Patina de piſcibus: dēticem auratam: & mugilem ac cipies piſces curatos: ſubaſſabis: poſtea eos in pulpas carpeas: deinde oſtrea curabis. Adiicies in mortariū: piperis: ſcrupulos. vi. ſuffundes liquamen: fricabis: po ſtea adiicies liquaminis: cyatum vnum: vini cyatum: vnum: mittes in caccabū: & olei unc. iii & oſtrea: œno garum facies feruere: cum ferbuerit: patinam pungis & in pulpam ſupraſcriptam mittes: & in condituram de oſtreis facies: vt ferueat: cum ferbuerit franges: oua xl. infundes ſuper oſtrea: cum ſtrinxerint piper: aſper ges & inferes.

Patina de piſce lupo. teres: piper: cuminum: petroſeli nū: rutam: cepam: mel: liquamen: paſſum olei guttas.

Patina de ſorbis calida & frigida: accipies ſorba: pur gas ī mortario fricabis p colū colabis cerebella enerua bis. quattuor cocta mittes ī mortario: pipis ſcrupulos viii ſuffundes liquam̄ fricabis: adiicies ſorba ſe ⁊ ēpa bis. frāges oua. viii. adiicies cyatū liquaminis vnū: pati nā mūdā punges & ī termoſpodio pones & ſic eā īpēſā mittes: ac ſubtus ſupra termoſpodiū habeat: cū cocta fuerit: pip minutum aſpergis & inferes.

Patina de piſcibus perſica duriora purgabis fruſtati: concides: elixas in patina cōpones: olei modicū ſup inſtillabis & cum cuminato inferes.

Patina de pyris: pyra elixa & purgata ē medio teres: cum pipere: cumino: melle: paſſo: liquamine: oleo: modico: ouis myxis: patinam facies piper: ſuper aſpergis & inferes.

Patina vrticarum calida & frigida: vrticam accipies: lauas. colas p colū. ex ſiccabis in tabula: eam concides teres piperis ſcrupulos. x. ſuffundes liquamen. fricabis poſtea adiicies liq̄minis cyatos duos: olei unc. vi. Caccabus ferueat. Cum ferbuerit coctum tolles ut refrigeſcat. poſtea patinam mundam perunges. franges oua octo: & agitabis perfundes ſubtus ſupra cinerem calidum habeat coctum: piper minutū aſpergis & īferes.

Patina de cydoniis. Mala cydonia cum porris melle liquamine oleo defricato coqueſcet: inferes vel elixata ex melle.

Minutal marinum piſces inc accabum adiicies liquamen: oleum: vinum: cocturam: porros capitatos: coriādrum: minutatim ɔcides iſiciola de piſcibus minuta facies: & pulpas piſcis cocti cum caparis urticas marinas bene lotas mittes hæc omnia: cum cocta fuerint: teres: piper: liguſticum: origanum fricabis: ſuffundes liq̄men: ius de ſuo ſibi exinanies in caccabum. Cū ferbuerit: tractā ɔfringes: obligas: cum ferbuerit agitas: pip̄ aſpergis & inferes.

Minutal tarentinum concides in caccabum albamẽ de porris minutatim:adiicies oleum:liquamen : coctu ram iſiciola vel demiuta & ſic temperas vt tenerum ſit iſicium tarentinum facies. Inter iſiciam confectionem inuenies ius tale facies. piper:liguſticum:origanum fri cabis:ſuffundes liquamen. ius de ſuo ſibi vino & paſſo temperabis:mittes in caccabum:cum ferbuerit tractã confringes:obligas:piper aſpergis & inferes.

Minutal apicianum:oleum:liquamen:vinum:porrũ capitatum:mentam:piſciculos:iſiciola minuta teſticu los caponum : glandulas porcellinas. hæc omnia in ſe coquantur:teres:piper:liguſticum:coriandrum viridẽ vel ſemen. ſuffundis liquamen:adiicies mellis modicũ: & ius de ſuo ſibi vino & melle temperabis facias ut fer ueat cum ferbuerit tractam confringes:obligas:coagi tas:piper aſpergis & inferes.

Minutal matianum : adiicies in caccabum:oleum:li quamen:cocturam concides porrum :coriandrum : iſi cia minuta: ſpatulam:porcinam coctam : teſſellatim : concides cum ſua ſibi tergilla. facies vt ſimul coquan- tur media coctura mala matiana purgata intrinſecus conciſa teſſellatim mittes dum coquitur:teres : piper : cuminum:coriandrum : uiridem vel ſemen : mentam: laſeris radicem:ſuffundis acetum:mel : liquamen: de- frutum:modice. & ius de ſuo ſibi aceto modico tempe rabis. cum ferbuerit tractam confringes. & ex ea obli- gas piper aſperges & inferes.

Minutal dulce ex citriis: adiicies in caccabo oleum li quamẽ cocturã porrum capitatum cõcides coriandrũ minutatim: ſpatulam porcinam coctam iſiciola minu ta. dum coquitur teres piper cumino coriãdrum vel ſe mẽ: rutam viridem: laſeris radicem. ſuffundis: acetum: defrutum. Ius de ſuo ſibi aceto temperabis ut ferueat. Cum ferbuerit: citriũ purgatum introferas teſſellatim conciſum & elixatum in caccabum mittes: tractam cõ fringes. & ex ea obligas. pip̱ aſpergis & inferes.

Minutal ex p̃coque: adiicies in caccabo oleum: liqua men: vinum: concides cepam aſcaloniam aridã. ſpatu lam porcinam coctam teſſellatim concides. his oĩbus coctis teres piper: cuminum: mentam: ſiccam anetum ſuffũdis mel: liquam̃: paſſum: acetũ: modice ius de ſuo ſibi temperabis p̃coqui enucleata mittes. facies vt iſer ueãt donec p̱coquantur: fracta ɔfringes. ex ea obligas piper aſpergis & inferes.

Minutal ex iocinoribus & pulmonibus leporis. inue nies ĩter lepores quẽadmodũ facies. adiicies ĩ caccabũ liquamẽ: vinũ: oleũ: cocturã porroꝝ & coriãdrum con ciſum: iſicia minuta: ſpatulã porcinam coctã teſſellatĩ: conicſam & in eũdem caccabũ mittes. Dũ coquitur te res: piper: liguſticum: origanum. Ius de ſuo ſibi vino & paſſo temperabis facies ut ferueat: cum ferbuerit tra ctam confringes: & ex ea obligas: piper aſpergis & in feres. Minutal ex roſis eodẽ iure ſupraſcripto ſed paſ ſum plus adiicies.

Ptiſana vel ſuccum.

p Tiſanam vel ſuccũ . ptiſanam ſic facies ptiſanam lauando fricas.quam ante diem infundes. Impones ſupra ignem calidum cum ferbuerit mittes olei ſatis & aneti modicum:faſciculum: cepam:ſiccam ſatureiam & coledium vt vbi coquãtur pp ſuccũ mittes coriandrũ viridẽ & ſalẽ ſimul tritũ . & facies vt ferueat. Cũ bene ferbuerit tolles faſciculum & tranſferes in alterũ caccabũ.ptiſanã ſic ne fundũ tãgat pp cõbuſturã ligas & colas in caccabo.ſupra acronem coloeſium teres pip:liguſticũ:pulei aridi modicũ cuminũ & ſilſi frictũ:vt bene tegat ſuffundis acetũ defrutũ: liquamẽ refundis in caccabũ:ſed coloeſium acronẽ facias vt ferueat ſuper ignem lentum.Ptiſanã barricam ĩfundis Cicer:lenticulam piſa.defrixas ptiſanam. & cũ leguminibus elixas.vbi bene bullierit:olei ſatis mittis: & ſup viridia concidis porrũ:coriandrũ anetũ: phœniculum:betã:maluam:colliculũ:molle & viride minutatim cõciſa ĩ caccabum mittis.colliculos elixas: & teres phœniculi ſemen ſatis origanum ſilſi.liguſticum poſt q̃ tribueris liquamine temperabis:& ſup legumina refundis & agites. Colliculoꝝ minutas ſup concidis.

Guſtum.

g Vſtum verſatile:albas:betas:minutas:porros:requietos:apios:bulbos:cocleas: elixas Gingibera:pullorũ:ancellas:iſicia coquas: ex iure perungis patinam: & folia maluarum ſubſter-

nis & premixta olera componis: ſicut laxa permiſces: bulbos inuerſos damaſcenas cocleas: iſicia lucanicas breues concidis: liquamine oleo: vino: aceto: ponis ut ferueat. Cum ferbuerit teres piper: ligusticum: gingiber: pyretrum modicum fricabis. ſuffundis & facies ut bulliat. patina oua complura confringis: & ius mortarii reliquum cõmoues. commiſces patinam obligabis. Dum ducis œnogarum ad eam ſic facies. Teres piper: ligusticum: fricabis: ſuffundis: liquamen: & vino: paſſo temperabis in caccabulo mittis olei modicum facies vt ferueat: cum ferbuerit a mulo obligas: patinam verſas in lancem: folia maluarum ante tollis œnogaro pfundis. inſuper: piper: aſpergis & inferes.

Gustum de oleribus condies. bulbos liquamine oleo & vino cum cocti fuerint: iocinora porcelli & gallinarum & vngellas & ſcellas diuiſas. hæc omnia cum bulbis ferueant: cum ferbuerint teres piper ligusticum: ſuffundis liquamen vinũ & paſſum vt dulce ſit ius de ſuo ſibi ſuffundis. reuocas ĩ bulbos cum ferbuerint ad momentum obligas.

Gustum de cucurbitis farſilibus. Cucurbitas a latere ſubtiliter ad modum teſſellæ oblongæ decidas & excauas & mittis in frigidam impenſam ad eam ſic facies. Teres piper ligusticum. origanum ſuffundis liquamẽ: cerebella cocta teres oua cruda diſſolues & mittes vt vnum corpus efficias liquamie temperabis & cucurbi

tas ſupraſcriptas nõ plene coctas : & ex ea impenſa im ples. de teſtella ſua recludis: ſurdas & coctas eximes & frigis cœnogarum ſic facies. teres piper liguſticum: ſuf- fundis uinum & liquamen paſſo temperabis. olei mo- dicum mittis in caccabum: & ſic facias ut ferueat. cum ferbuerit a mulo obligas. & cucurbitas frictas cœnoga ro perfundis : & piper aſpergis & inferes.

Guſtum de percoquis. Duracina primotica puſilla p̄ coquia purgas enucleas: in frigidam mittis : in patina componis. teres piper: mẽtam ſiccam. ſuffundis liqua men : adiicies mel: paſſum vinum & acetum refundis ĩ patina ſuper precoquia : olei modicum mittis & lento igni ferueat. a mulo obligas. piper: aſpergis & inferes.

Explicit Apicii pandecter liber quartus. Capitu.

Pultes
Lenticula
Piſa
Concicla
Tiſana & alica
Fabatia viridis & baianæ
Fœnum græcum
Faſeoli & cicer.

Pultes.

PVltes Iulianæ ſic coquantur. Alica purgata ĩ fundis. coques facies vt ferueat cum ferbue- rit oleum mittis. cum ſpiſſauerit ligas dilige̋ ter. Adiicies cerebella duo cocta & ſelibrã pulpæ quaſi

ad eſicia liate cum cerebellis teres: & in caccabũ mit tis. Teres piper: liguſticum phœniculi ſemen ſuffun-dis liquamen: & vinum modice mittis in caccabum: ſupra cerebella & pulpam vbi ſatis fuerit: cum iuř mi ſces. Ex hoc paulatim alicam condies: & ad trullã per miſces: & lias: vt quaſi ſuccus videatur.

Pultes cum iure œnogari cocti: pultes œnogari bñ cocti iure cõdies copadias inulam ſiue alicam coctã: hoc iure condies: & cum copodiis porcinis apponis œno cocti iure conditis.

Pultes tractogale lactis ſextariũ: & aquæ modicum mittis in caccabo nouo: & lento igni ferueat: teres ſor biculos tracte ſiccas & confringis & partibus in laſũ mittis ne vratura quædam miſcendos agitabis cum cocta fuerit vt: & ſuper ignem mittis: melle ex muſte is cum lacte: ſimiliter facies: ſalem & oleum: minus mittis.

Pultes alicam purgatam infundis: coques dum fer buerit oleum mittis. Cum ſpiſſauerit adiicies cerebel la duo cocta: & ſelibram pulpæ quaſi ad eſicia: liate cum cerebellis teres: & in caccabum mittes. Teres piper: liguſticum phœniculi ſemen ſuffundis: liqua-men & meri modicum & mittis in caccabum: ſupra cerebella & pulpam: vbi ſatis fuerit: cum iure miſces. Ex hoc paulatim alicam condies: ſed ius vt quaſi ſuc-cus videatur.

Lenticulam.

l Enticulam ex ſphondilis ſiue fondilis acci-
pies caccabum mundum adiicies in morta
rium piper: cuminum: ſemen coriandri: mẽ
ta rute pulei fricabis. Suffundis acetum: adiicies mel
liquamen: & defrutũ aceto temperabis: reexinanies ĩ
caccabos ſphondilos elixatos teres & mittis vt ferue
ant. Cum bene ferbuerint obligas: adiicies ĩuolutari
oleum viridem lenticulam,

De caſtaneis: accipies caccabum nouum & caſta-
neas purgatas diligenter mittis adiicies aquam & ni
trum modice facias vt coquatur. Cum coquitur mit-
tes in mortario: piper: cuminum: ſemen: coriandri:
rutæ: laſeris radicem: mentam: puleium: fricabis. Suf
fundis: acetum: mel: liquamen: aceto: temperabis:
& ſuper caſtaneas coctas refundis. Adiicies oleum:
facies vt ferueat. Cum ferbuerit tutunclabis vt ĩ mor
tario trias. Guſtas ſi quid deeſt: addes cum inuolita-
re miſeris: addes oleum viridem. Aliter lenticulam
coquis: cum deſpumaueris porrum & coriandrum vi
ridem ſupermittis. Coriandri ſemen: puleium: laſe-
ris radicem: ſemen: mentæ & rutæ ſuffundis: acetum
adiicies: melle: liquamine: aceto: defruto temperabis
adiicies oleum agitabis: ſi quid opus fuerit mittis: a
mulo obligas: Inſuper oleum viridem mittis: piper aſ
pergis & inferes.

P Iſum coques cum deſpumauerit: porrum: coriandrum: & cuminum ſupramittis. Teres: piper: liguſticum: careum: hoc eſt carauita careum anetũ: ocymum viridem ſuffundis: ligno & liquamine temperabis: acies vt ferueat. Cum ferbuerit agitabis. ſi quid defuerit mittis & inferes.

Piſam farſilem coques: cui oleum mittis abdomen & mittis in caccabum liquamen & porrum capitatũ Coriandrum viridem imponis vt coquatur. Eſicia minuta facies quadrata: & coques ſimul turdos vel aucellas vel de pullo conciſo: & cerebella prope cocta. Cum ius cello coque lucanicas: petaſonẽ elixas. porro ex aqua coques nucleorum eminam frigis: teres: piper: liguſticum: origanum: Zinziber ius abdominis fundis deinde nucleos aſpergis: vt ſupra piſam mittis vt tegas fundum angularis: & ſic componis ſupra petaſonis pulpas porros lucanicas conciſas. iterum piſam ſupermittis. Item alternis aptabis abſonia quouſq; impleatur angularis: nouiſſime piſa admittis: vt intus omnia contineat coques in furno vel lento igni imponis ut ducat ad ſe deorſum oua dura facies: vitella eicies. in mortario mittis cum pipere albo: nucleis: melle: vino cãdido: & liquamine modico teres: & mittis in vas: vt ferueat: cum ferbuerit: piſam mittis in lancem: & hoc iure perfundis ocyus candidum appellatur.

Piſam indicum piſum coques: cũ deſpumauerit por rum & coryandrum concides & mittes in caccabum vt ferueat: & accipies ſepias minutas ſic q̃uo ſunt cũ atramento ſuo vt ſimul coquantur: adiicies oleum: liquamen & vinum: faſciculũ porri & coryandri facies vt coquatur. Cum coctum fuerit teres piper: liguſticum: origanum: carei modicum ſuffundis ius de ſuo ſibi vino: & paſſo temperabis. ſepias minutatim concides: & ĩ piſum mittes piper aſperges piſum coques: agitabis & mittis in frigidam cum refrigerarit deinde agitabis. Concidis cepam minutatim: & albamẽtum oui: oleo & ſale condies: aceti modicum adiicies: in bolletum vitellum oui cocti colas inſuper oleum viride mittis & inferes.

¶ Piſam vitellianam ſiue fabam piſam coques lias teres piper liguſticũ zinziber: & ſuper condimenta mittis vitella ouorum: quæ dura coxeris: mellis vnc. iii. teres: liquamen: vinum & acetum: hæc omnia mittis in caccabum & condimentum quæ triuiſti adiecto oleo ponis: vt ferueat. condies piſam: lias ſi aſpera fuerit melle mittis & inferes. Aliter piſa ſiue faba vbi deſpumaueris: teres: liquamen: mel: carenum: cuminum: rutam: apii: ſemen: oleum: & vinum: tutunclabis cũ pipere trito: & cum iſiciis inferes. Aliter piſam ſiue fabam deſpumatam ſubtrito laſere partico liquamen: & careno: condies: oleum: modice: ſuperfundis & inferes.

Piſam adulterã verſatilem coques: piſam cerebella vel aucellas: vel turdos exoſſatos a pectore: lucanicas iecinora zizeria pullorum in caccabum mittis: liquamen: oleum: faſciculum porri capitati: coriandrũ: viridem concidis: & cum cerebellis coques: teres: piper: liguſticum & liquamen.

Piſam ſiue fabam vitellianam: piſam ſiue fabam coques: cũ deſpumauerit mittes: porrum: coriandrũ: & flores maluarꝝ. Dum coquitur: teres: piper: liguſticũ: origanum: phœniculi ſemen: ſuffundis liquamen: & vinum in caccabum: adiicies oleum: cũ ferbuerit agitas oleum viride & inferes.

Concicla.

C Onciclam cum faba coques: teres pip: liguſticũ: cuminũ: coriandrũ: viridẽ: ſuffũdis: liquamẽ vino: & liquam̃ in ea tẽperabis: mittis ĩ caccabũ: adiicies oleũ: lẽto igni ferueat vt inferes.

Conciclã apicianã: accipies cumanã mundã. vbi coques piſum. Cui mittis lucanicas cõciſas: iſiciola porcina: pulpas: petaſonẽ: teres: piper: liguſticũ: origanũ anetũ: cepam: ſiccã: coriandrũ viridẽ: ſuffundis liquamẽ: vino: liquamineq; tẽperabis mittis ĩ cumanã. cui adiicies oleum: pungis vbiq;: & cũ bibat: oleũ igni lẽto coques: ita vt ferueat & inferes.

Concicla de piſa ſimplici: piſam coques cum deſpumauerit: faſciculum: porri: & coriandri: mittis: Dum coquitur: teres: piper: liguſticum: origanũ: faſciculũ:

de ſuo ſibi fricabis ſuffundis liquamine temperabis: mittis ſuper adiicies oleũ & lẽto igni ferueat & ĩferes.

Concicla cõmodiana: piſam coques cum deſpuma uerit teres pip: ligusticum: anetũ: cepam: ſiccam ſuffundis liquamen vino & liquamine tẽperabis: mittis in caccabũ vt cõbibat. Deinde oua quattuor ſolues. ĩ ſextariũ piſæ mittis in cumana ad ignem ponis: vt ducat & inferes. Aliter cõciclam ſic facies. Concidis pullum minutatim liquamine: oleo: & vino ferueat. concidis cepam: coriandrum minutum cerebella eneruata. mittis in eũdem pullum. Cum coctus fuerit: lauas exoſſas: concidis minutatim cepam & coriandrũ. colas ibi piſam coctam: non conditas accipies conciclã ꝑ modo cõponis varie. deinde teres piper cuminũ ſuffundis ius de ſuo ſibi. Item in mortario oua duo diſſolues. temperas ius de ſuo ſibi ſuffundis piſæ integræ elixæ vel nucleis adornabit & lento igni ferueſ facias & inferes. Aliter concicla conciclatus pullus: vel porcellus exoſſatus pullũ a pectore femora eius iungis ĩ porrectũ ſurculo alligas & impẽſam. Concicla farſilis paras & facies. Alternis piſam: lotam: cerebella: lucanicas & cætera: teres piper ligusticum: origanum: & gigiber liquamen ſuffundis: paſſo & vino temperabis: facies vt ferueat. & cum ferbuerit mittis modice: & ipſam condieris alternis in pullo cõponis omento tegis & in operculo deponis: & in furnum mittis: vt coquã tur paulatim & inferes.

Tiſana & alica.

t Iſanam & alicam. Alicã vel ſucũ tiſanæ ſic facies. Tiſanam vel alicam lauando fricas: quã ante diem infundis: imponis ſup ignẽ vel dũ cum bullierit mittes olei ſatis & aneti modicũ. faſciculum: cepam: ſiccam: ſatureiam: & colonium vt ibi coquantur: pp ſucum mittis coriandrum viridem & ſalẽ ſimul tritũ & facies vt ferueat. Cũ bene ferbuerit tollis faſciculũ & tranſfers in altero caccabo tiſanã ſic ne fundũ tangat pp cõbuſturã. ligas bene & colas in caccabo ſup acronẽ coloniũ. teres pip liguſticum: pulei aridi modicũ. cuminũ ſil frictum ut bñ tegatur ſuffundis mel acetum defrutum liquamen refundis ĩ caccabũ. ſed coloſiũ acronẽ facies vt ferueat ſup ignẽ lentũ. Aliter tiſanã ĩfundis cicer lenticulam. piſam defricas tiſanã & cũ leguminibus elixas. Vbi bñ bullierit olei ſatis mittis. & ſuper viridia cõcidis porrũ coryandrum anetũ phœniculũ mollẽ. hæc viridia mina cõciſa in caccabũ coliculos elixas & teres phœniculi ſemen ſatis origanum ſilphi piper liguſticum. Poſtq̃ triueris liquamie tẽperas. & ſup legumina refundis: agitas coliculorum minutas ſuper concidis.

Fabatiæ virides & baianæ.

f Abatiæ virides ex liquamine oleo coriandro viridi cumino & porro conciſo coctæ inferuntur. Aliter fabatiæ frictæ ex liquamine inferuntur. Aliter fabatiæ ex ſinapi

trito melle nucleis ruta cumino ex aceto inferũtur. baianas elixas minutatim concidis ruta: apio viridi porro: aceto: oleo; liquamine: careno: vel paſſo: modico: inferes.

Fœnum græcum.

Oenum græcum ex liquamine oleo & vino faſeoli & cicer: faſeoli virides & cicer ex ſale cumino oleo & mero modico inferunt̃. Aliter faſeolus ſiue cicer frictos ex œnogaro & pipere guſtabis & elixatis ſumpto ſemine cum ouis: in patella phœniculo viride piper & liquamẽ & careno modico ꝑ ſalſo inferuntur. vel ſimpliciter & ſolet.

Explicit Apicii oſtrea liber quartus.

Capitula.

Ingrue vel anate perdice turtur̃ palumbo columbo & diuerſis auibus.
In turdis
In ficedulis
In pauo
In phaſiano
In anſere
In pullo

Incipit tropetes liber ſextus.

In Strutione.

N ſtrutione elixo piꝑ mẽra cuminũ: paſſũ. apii ſemẽ: dactylos vel cariotas: mel: acetũ paſſũ: liquamẽ & oleũ modice: & ĩ caccabo

acies vt bulliat a mul o obligas:& ſic partes ſtrutiõis
in lance perfundis:& deſuper:piper aſpergis . Si autẽ
conditurã coquere volueris:alicã addis. Aliter ſtru
tione elixo piper:liguſticum:timũ aut ſatureiam mel
ſinape acetum liquamen:& oleum.

Ingrue vel anate perdice turtur̃ palumbo colũbo:&
diuerſis auibus. Gruem vel anatem lauas vel ornas:et
includis in olla:adiicies aquam:ſalem: anetum: dimi
dia coctura. decoques dum obduretur leuas . & iterũ
in caccabum mittis cum oleo:& liquamine cum faſci
culo origani:& coriandri:prope cocturam:defrutum
modice mittis vt coloret. Teres:piper:liguſticum:cu
minum:coriandrum:laſeris:radicem:rutam:carenũ:
mel:diffundis:ius de ſuo ſibi aceto temperas in cacca
bo reexinanies:vt caleſiat a mulo obligabis:imponis
in lance & ius perfundis.

Ingrue in anate vel in pullo:piper:cepam:ſiccam:li
guſticum:cuminum:apii:ſemen:pruna vel damaſce-
na:enucleata:muſtum:acetum:liquamen: defrutum
oleum:& coques. Gruem cũ coquis caput eius aqua:
quam non tangat : ſed ſit foris ab aqua cuncta fuerit
de ſauano calido :inuolues gruem : & caput eius tra-
hes cum verius ſequetur:vt pulpæ vel oſſa remaneant
cum neruis.n.manducari non poteſt.

Gruem vel anatem: excipis: lauas: ornas: & in olla

exiliabis cum aqua ſale & aneto dimidia coctura. Ra
pas quoq; vt exbromari poſſint leuabis de olla & ite-
rum lauabis: & i caccabum mittis anatem: cum oleo
& liquamine: & faſciculo porri & coriandri. rapam lo
tam & minutatim conciſam deſuper mittis: facies ut
coquatur modica coctura: mittis defrutum vt coloret
Ius tale parabis piper: cuminum: coriandrum: laſeris
radicem: ſuffundis acetum: & ius de ſuo ſibi reexina-
nies ſuper anatem vt ferueat. Cum ferbuerit: a mulo
obligabis: & ſuper rapas adiicies piper aſpergis & ap
ponis. Aliter in gruem vel anatem elixam: liguſticũ:
piper cuminum: coriandrum: ſiccum: mentam: origa
num: nucleos: carotam: liquamen: oleum: mel: ſinape
& vinum. Aliter gruem: vel anatem aſſas eas: de hoc
iure perfundis. Teres piper: liguſticum: origanum: li
quamẽ: mel: aceti: modicum: & olei ferueat bene mit
tis a mullum & ſupra ius rotulas cucurbitæ elixæ: vel
collocas vt bulliant ſi ſunt: & ungelle coques: & ieci-
nora pullorum inuoletari: piper: minutum: aſpergis:
& inferes. Aliter ingrue vel anate elixa: piper: liguſti
cum: apii: ſemen: eruca: vel coriandrum: mentam: ca
rotam: mel: acetum: liquamen: defrutum: & ſinape
idem faciet: Et ſi in caccabo aſſas in perdice & attage
na & in turture elixas: piper: liguſticum: apii: ſemen:
mentam: myrthum: & baccas vel vuam paſſam vel vi
num: acetum: liquamen: & oleum: vteris frigido per-
dicem cum pluma ſua elixas ibi: & madefactam depi

labis perdices coctura: occiſa perdix poteſt ex iure co
qui non indureſcant: ſi dierum ferbuerit: elixa coqui:
debet in perdice & attagena. & in turture piper: ligu-
ſticum: mentam: rutæ: ſemen: liquamen: merum: &
oleum calefacias in palumbis columbis auibus: in al
tile & in phœnicoptero in aſſis: piper: liguſticum: co-
riandrum: careum: cepam: ſiccam: cui vitellum: careo
tam: mel: acetum: liquamen: oleum: & vinum. Aliter
elixis: piper: careum: apii: ſemen: petroſelinum: con-
dimentum: mortaria: careotam: mel: acetum: vinum:
& oleum: & ſinape. Aliter piper: liguſticum: petroſe-
linum: apii: ſemen: rutam: nucleos: careotam: mel:
acetum: liquamen: ſinape: & oleum: modice. Aliter
piper: liguſticum: laſerum: vinum: ſuffundis: liqua-
mine: vino: & liquamine: temperabis: & fundis ſuper
columbum: vel palumbum: piper: aſperum inferes.
Ius in diuerſis auibus: piper: cuminum: frictum: ligu-
ſticum: mentam: vuam paſſam: enucleatam: aut da-
maſcenam: mel: modice: vino: mirto temperabis: ace
to: liquamen: & oleo: cale acies: ex agitabis apio: &
ſatureia. Aliter ius: in auibus: piper: liguſticum: pe-
troſelinum: mentam: ſiccam: aneti: flos: vino: ſuffun
dis adiicies: ponticam: vel amigdola toſta: vel modi-
cum vino: & aceto liquamine temperabis oleũ in pul
tarꝫ ſuper ius mittis: calefacies: agitabis ius: apio viri
di & nepeta in caraxas: & perfundis ius cãdidũ manẽ

elixã:piper:liguſticũ:cuminũ:apii ſemen:ponticam:
vel amigdolã toſtã:vel nuces depilatas:mel:modicũ:
liquamẽ:acetum:& oleum.ius viride.in auibus piper
careũ ſpica indica cuminũ:folium condimenta virid.
oẽ genus dactilum:mel:acetum:vinum modice liqua
men:& oleum ius candidum in anſere elixo pip̃ careũ
cuminum:apii ſemen:timũ:cepã:laſeris radicem: nu
cleos toſtos:mel:acetum liquamẽ & oleum.

Ad aues hircoſas omniogeñ piper:liguſticum:timũ
mentam aridam caluam careotam:mel: acetũ: vinũ:
liquamen:oleum:defrutum ſinapem:auem ſapidiorẽ
& altiorem facies. & ei pinguedinem ſeruabis ſi eam
farinam oleo ſubactã cõtextã in furnum miſeris. Ali-
ter auem in ventrem eius fractas oliuas nouas mittis
& cõſutam elixabis. Deinde coctas oliuas eximes.in
phœnicoptero:phœnicopteꝝ elixabis lauas ornas: ĩ
cludis in caccabum:adiicies aquam ſalem anetum &
aceti modicum dimidia coctura alligas faſciculũ por
ri & coriãdri.vt coquatur:prope cocturam defrutum
mittis:coloras:adiicies in mortarium pip̃ cuminũ:co
riandrum: laſeris:radicem:mentam:rutam :fricabis:
ſuffundis acetum:adiicies careotam. Ius de ſuo ſibi p
fundis & inferes. Idem facies & ĩ pſitaco. Aliter aſſas
auem:teres: piper:liguſticum:apii ſemen: ſemamum
defrutum petroſelinum: mentam:cepam: ſiccam:ca
reotam:melle:vino:liquamine:aceto:oleo:& defruto
temperabis.

Aues omnes ne liqueſcant cum plumis elixatæ omnibus melius erit: prius tamen exentiant p guttur: vel in abias ſublata anſerem elixum calidum & iure frigido apiciano: teres piper liguſticum coriandrum mentam rutam refundis: liquamen & oleum modice temperas. Anſerem elixum feruẽtem ſauano mundo exiccabis. ius perfundis & inferes.

In pullo.

IN pullo elixo ius crudum adiicies in mortarium: aneti ſemen: mentam ſiccam: laſeris radicem ſuffundis acetum adiicies careotã refundis liquamen: ſinapis modicum & oleũ defruto temperabis & ſic mittis pullum anetatum: mellis modice liquamen temperabis. lauas pullum coctum: & ſauano mundo ſiccas caraxas: & ius ſciſſuris ĩfundis: vt conuinat: & cum conuinerit aſſabis: & ſuo ſibi iure pẽnis tongis piper aſperſum inferes.

Pullum partium: pullum aperies a naui. & ĩ quadrato ornas: teres piper liguſticum carei modicum ſuffũde liquamen: vino temperabis componis in cumana pullum & condituram ſup pullum facies: laſer & vinũ interidas diſſoluis & in pullũ mittis ſimul & coques: piper aſperſum inferes.

Pullum oxizomum: olei acetabulũ maiorem ſatis modice liquaminis acetabulum: minorem aceti acetabulum per q̃ minorem piperis ſcrupulos ſex: petroſelinũ porros faſciculũ.

Pullum numidum: pullum curas elixas lauas laſe-
ras: piper: & aſſas: teres: piper: cuminum: coriandri:
ſemen: laſeris radicem: rutam: careotam: nucleos: ſuf
fundis: acetum: mel: liquamen: & oleum temperabis
Cum ferbuerit: a mulo obligas pullum pfundis piper
aſpergis & inferes.

Pullũ laſeratũ aſparges a naui: lauabis ornabis: & i
cumana ponis: teres: piper: liguſticũ laſer: vinum ſuf-
fundis. liquamen vino & liquamine tẽperabis & mit
tis pullum coctus ſi fuerit piper aſperſum inferes. pul
lum paroptũ laſeris modicũ piperis ſcrupulos ſex olei
acetabulum liquaminis acetabulum petroſelini mo-
dice. Pullum elixũ ex iure ſuo: teres piper cuminum: ti
mi modicum phœniculi ſemen: mentam: rutam: laſe
ris radicem: ſuffundis acetum adiicies careotam & te
res: melle: aceto liquamine & oleo temperabis. Pul
lum refrigeratum & mittis ſiccatum: quem pfuſum ĩ
feres. Pullum elixum cum cucurbitis elixis iure ſupra
ſcripto addito ſinape: piper fundis & inferes. Pullum
elixum cum colocaſiis elixis ſupraſcripto iure perfun
dis & inferes: facit & melixam: & in oliuis columbari
bus non valde: ita vt lixamentum habeat: ne diſſiliat
dum coquitur in olla: ſubmiſſus in ſportellam: cum
bullierit frequenter lauas & ponis ne diſſiliat. Pul-
lus vardanus: pullum coques iure hoc: liquamine:
oleo: uino: faſciculum: porri: coriandri: ſatureia:
cum coctus fuerit: teres: piper: nucleos: cyatos duos:

& ius de ſuo ſibi ſuffundis :& faſciculos proiicies : lac
temperas & re exinanies in mortarium ſupra pullum
vt ferueat:obligas cum albamentis ouorum tritis:po
nis in lance : & iure ſupraſcripto perfundis : hoc ius
candidum appellatur. Pullum frontonianum : pul-
lum prædura condies:liquamine oleo mixto : cui mit
tis :faſciculum : aneti: porri: ſatureia : & coriandri vi
ridis & coques . Vbi coctus fuerit lauabis cum in lan
ce defruto perunges: piper aſperges & inferes. Pul-
lus tractogalatus : pullum coques : liquamine : oleo:
vino:cui mittis faſciculum: coryandri: cepam: dein-
de cum coctus fuerit lauabis cum de iure ſuo. & mit-
tis in caccabum nouum:lac & ſalem:modicum mel:
& aquam eminam.i.tertiam partem ponis ad ignem
lentum vt tepeſcat: tractam confringis & mittis pau
latim aſſidue agitas ne vratur pullum illic mittis inte
grum vel cariotum verſabis in lance:quem perfundis
ius tale:piper :liguſticum:origanum:ſuffundis:mel:
& defruto modicum:& ius de ſuo ſibi temperas i cac
cabulo : facies ut bulliat: cum bullierit : a mulo obli-
gas & inferes : pullus fuſilis :ſicut alique cuminatum
acerui & expedies:teres:piper:liguſticum:Zinziber
pulpam ceſam aliquam elixam : teres cerebellum ex
iure coctum : oua confringis & commiſces : vt vnum
corpus efficias liquamine temperas : & oleum modi
ce mittis : piper : integrum : nucleos : abundantes :
fac impenſam : & imples pullum : vel porcellum :

ita vt laxamentũ habeat. Similiter in capo facies oſſibus eiectis coques. Accipies pullũ & ornas vt ſupra: aperies illum a pectore. pullus leocozimus: accipias aquam & oleum hiſpanum abundans agitatur vt ex ſe ambulet humorem conſumat. poſtea cum coctus fuerit quodcũq; porri remanſerit: inde leuas piper aſperges & inferes.

Explicit tropetes Apicii liber ſextus.

Incipit eiuſdem politeles ſeptimus.

Vulua ſterilis callum libelli coticulæ & vngelle
Sumen
Ficatum
Ofellæ
Aſſaturæ
In elixam & in copadiis
Ventricula
Lumboli & renes
Perna
Iecinora ſiue pulmones
Dulcia domeſtica & m
Vului
Fungi farnei vel boleti
Tubera
In colocaſio
Cocleas
Oua

Vuluæ ſteriles

V luæ ſteriles callũ libelli coticulæ & vngel
u læ. Vuluæ ſteriles:laſer vuluas & apices po
liteles lib. vii. laſer cirenaicum vel parthicũ:
aceto & liquamine tẽperato appones in vulua ſterile
piper:apii ſemen:mẽtam:ſiccã:laſeris radicẽ:mel ace
tũ & liquamẽ. Vuluę ſteriles pip̱ & liquamẽ laſeri par
thico apponis. Callũ libelli coticule vngelle pip̱ liqua
mẽ laſeras apponis. vuluã vt toſtã facias in cãtabro in
uolue:& poſtea ĩ muria mitte:& ſic coque.

Sumen.

V men elixas de cãnis ſurdas. ſale aſp̱gis: &
ſ ĩ furnũ mittis:vel ĩ craticulã ſubaſſas. Teres
pip̱ liguſticũ liquam̃ mero & paſſo: a mulo
obligas & ſumẽ p̱fundis:ſum̃ plenũ. teritur pip̱ careũ
eclimus ſalſus quo ſuitur:& ſic coquitur. manducatur
cum allece:ſinape.

Ficatum.

N ficato œnogaꝝ p̱ timũ liguſticũ liquam̃:
i vinũ modice:oleũ. Aliter ficatũ p̃cidis ad cã
nã:infundis ĩ liquamĩe pip̱ liguſticũ baccas
lauri duas. ĩuolues ĩ augum̃to & ĩ craticula aſſas & ĩfe
res.

Ofellas.

o Fellas otiẽſes ĩ offillã deſignãs ofellas ĩ cute ita
vt cutis ſic remaneat teres pip̱ liguſticũ anetũ:
cuminũ ſilphiũ baccã lauri vnã ſuffũdis liquam̃ fricas
ſ angularẽ refundis ſimul cũ ofellis vbi reqeuerit in cõ
dimẽtis biduo vel triduo ponis ſurdas decuſatim: & ĩ
furnũ mittis. cũ coxeris ofellas:q̃s deſignaueras. ſepa

bís & teres píper líguſtícū ſuffūdís líquamē :& paſſū
modícū vt dulce fiat. Cū ferbuerít íus a mulo oblígas
ofellas facíes & īferes:ofellas facíes apícíanas:ofellas
exoſſas ín rotundū cōpícas ſurdas ad furnū admoues
poſtea p̄duras leuas vt humorem expuat. In cratícu-
la ígní lento ex ſiccabís íta ne vratur teres :píp̄ líguſtí
cum cípís cumínum líquamen & paſſo tēperabís: cū
hoc íure:ofellas ín caccabū míttís. Cum cocte fuerínt
leuas & ſiccas ſine íure píp̄e aſp̄ſo & īferes. Sí píngues
fuerínt:cū ſurculas tollís:cutem potes : & de abdomí
ne huíuſmodí ofellas facere:o'ellæ a p̧geneo more ex
oleo líquamíne cōdíunt̃ :& míttít̃ eís cōdímētū . Cū
coctæ fuerínt & ſup̄ adíícít̃ hís cū ín foco fuerít cōdítu
ra & denuo bullíūt & ſine'líquamíne & oleo elíxant̃ .
coquunt̃ :& ſic píp̄e p̄fundunt̃ íus ſupraſcríptū:& ſic
bullíūt.'Alíter ofellæ recte frígunt̃ vt pene aſſo rodāt̃
líquamínís ſūmí cyato :aquæ cyatū:acetí cyatū oleí :
cyatum ſimul míxtí:& īmiſſis ín patellam fíctílem frí
gís & ínferes. Alíter ofellas ín ſartagíne abundantí
œnogaro : píper aſperges & ínferes. Alíter ofellas :
ofellæ príus ſale & cumíno ínfuſæ ín aquam recte frí-
guntur .

Aſſaturam.

Sſaturam aſſam a furno ſimplícē ſalís plurí
a mí cōſp̄ſam cū melle īferes. Alíter aſſaturas
petroſelíní ſcrypulos ſex:laſis ſcrypu'os.ví.
gíngíberís ſcrypulos.ví.laurí baccas.v.cōdím̄tí laſis

radicem.vi.cipis ſcrypulos.vi.origãi ſcrypulos.vi. coſti modice.pyretri ſcrypulos.iii.apii ſeminis ſcryp̃los vi.pipis ſcrypulos.xii.liquaminis & olei quod ſufficit Aliter aſſaturas mirtæ ſiccæ baccã exẽteratã cum cumino pipere mel liquamẽ defruto & oleo teres.& feruefactũ amulas carnẽ elixã ſale ſubaſſatã pfundis pip̃ aſpergis & iferes. Aliter aſſaturas pipis ſcrypulos ſex liguſticũ ſcrypulos ſex:petroſelinũ ſcrypulos .vi. apii ſemen ſcrypulos.vi. aneti ſcrypulos .vi. laſeris radicẽ ſcrypulos.vi.aſſareos ſcrypulos.vi. pyretri modice cipis ſcrypulos.vi.carei ſcrypulos.vi.cumini ſcrypulos vi.gingiberis ſcrypulos.vi.liquaminis eminã.olei acetabulũ. Aſſatura in colare elixat̃ & infunditur infretali pip̃ condimentũ mel liquamẽ: & atterit̃ in clibano quouſq; coquat̃. Elixũ vero collare ſi voles ſine conditura aſſas & ſuccũ calidum perfundis.

In elixa & copadiis.

Vs in elixã oẽm pip̃ liguſticũ origanũ rutã ſilphiũ cepã ſiccã vinũ carenũ mel acetum olei modicũ pſicatũ & ſauano exp̃ſſam . elixã pfundis. Ius in elixã petroſelinũ: liquamẽ acetũ careotã cepullã:olei modicũ pfũdis calido iure. Ius i elixam teres piper rutam aridã phœniculi ſemẽ cepam: careotam liquamen & oleum . Ius candidum in elixã piper liquamẽ vinũ rutã cepã nucleos cõditũ modicũ de bucellis maceratis vnde ſtrigat oleũ cũ coxeris ius pfundis. Aliter ius candidum in elixam piper: careũ:

liguſticũ:timũ:origanũ:cepulã:dactilũ:mel: acetũ:li
quamen:oleũ. In copadiis ius albũ:pip:cuminũ:ligu
ſticũ:rutæ ſemen damaſcenas ĩfundis vinum œnome
li & aceto temperabis timo & origano. Aliter ius can
didũ in copadiis:pip:timũ:cuminũ:apii ſemen: phœ
niculũ:rutã:baccã myrtæ vnã. paſſum mulſo tempa-
bis agitabis ramo ſatureiæ. Ius in copadiis pip liguſti
cũ:careum:mẽtam nardoſtatiũ foliũ:oui vitellũ mel:
mulſam acetum:liquamẽ & oleũ agitabis ſatureiam:
& porro a mula ius. Ius albũ in copadiis:pip liguſticũ
cuminum:apii ſemen:timum:nucleos infuſos: nuces
infuſas & purgatas gatas:mel:acetum:liquamen : &
oleum. Ius in copadiis piper apii ſemen:careum: ſatu
reiam:enechi flos:cepullã:amigdala toſta:careotã:li
quamẽ:oleum ſinapis modicum defruto coloras. Ius
in copadiis piper:liguſticũ:petroſelinum : cepullam:
amigdala toſta:dactylum:mel:acetũ:liquamẽ:defru
tum:oleum. Ius in copadiis oua dura incidis piper:cu
minum:petroſelinum:porrum coctũ:myrtæ baccas:
pluſculum mel:acetũ:liquamẽ:oleum. In elixam ane
tatam crudum piper aneti ſemen mentam ſiccam : la
ſeris radicem ſuffundis careotã mel liquamen ſinapis
modicũ defruto oleo temperabis:& hoc collare porci
no. Ius ĩ elixã alligatam: piper:liguſticum careo apii
ſemen timũ cepullam dactylum alecẽ colatum melle
& vinum temperas:apium viridẽ ĩciſum ſup aſpergis
oleum mittis & inferes.

Ventricula.

Entrem porcinum bene exinanies aceto:&
u ſale poſtea aqua lauas:& ſic hanc impēſam
imples pulpam porcinam tonſam tritā: ita
vt eneruata cōmiſceas cerebelli tria:& oua cruda: cui
nucleos infundis:& piper integrum mittis:& hoc iuſ
tēperas.teres pip̄ liguſticū ſilphiū aneſū. gingiber ru
tæ modicū reples aqualicum ſicut laxam̄tum habeat
ne deſiliat.in coctura ſurclas ambas:& in ollā bulliē
tē:ſubmittis leuas & pūgis acu ne crepēt.qua dimidi
as coctum fuerit leuas & ad fumum ſuſpendis vt colo
retur:& denuo eum p̄lixabis vt coq̄ poſſit.Deinde liq̄
mine mero oleo modico & cultello apies:& cū liq̄mie
& liguſtico apponis ventrē vt toſtū facias :i cātabro i
uolue.poſtea in muriā mittis & ſic coque.

Lumbuli & renes.

Vmbuli & renes ita fiūt:apiunt̄ i duas p̄tes
l ita vt expāſi ſint.& aſp̄gitur eis pip̄ tritū nu
clei:& coriandrū cōciſum minutatim factū
& ſemē phœniculi tritū.Deide lūboli euoluūt̄ aſſi &
cōſuunt̄ & iuoluūtur omēto:& ſic p̄durant i oleo & liq̄
mine:inde aſſantur i clibano vel craticula.

Perna.

Ernam vbi eā caricis plurimis elixaueris:&
p trib⁹ lauri foliis detracta cute teſſellā icidis
& melle cōplebis.deide farinā oleo ſubactā
ɔteres:& ei coriū redis vt cū faria cocta fuerit eximas

furno & īferes. Pernæ cocturā ex aqua cum caricis co
cta ſimpliciter vt ſolet ī lata cū bucellis carœni vel cō-
dito melius ſicut muſteis petaſonē: & muſteis petaſo
nē elixas fuerit decarnas, & armillā illius cādēti batil
lo uris melle cōtingis. qd melius miſſum ī furnū melle
obligas. cū coloraueris mittis in caccabū pip: faſcicu
lum rutæ mer℞ temperas. Cū fuerit tēperatū dimidiū
in petaſonē pfundis. & aliā ptem pipati bucellas mu-
ſteo℞ factas pfundis: cū ſorbuerit: quod muſtei recu-
ſauerit petaſoni refundis. laridi coctura tectū aqua cū
multo aneto coques olei modicū diſtillabis & modi-
cum ſalis.

Iecinora ſiue pulmones.

i Ecinora edia vel agnia ſic coques aquā mul
ſam facies & oua ptem lactis admiſces eis:
vt īciſa iecinora ſorbeāt: coqs: & œnogaro:
pipe aſpſo īferes. Alr iecinora ī pulmonib9 ex lacte la
uas pulmones & colas qd cape poſſūt: & īfringis oua
duo cruda: ſalis grana pauca mellis ligulā: & ſimul cō
miſces & īples pulmōes & cōfrigis: & hoc œnogaro p
fundis.

Dulcia domeſtica.

d Vlcia domeſtica palmulas vel dactylos & ī
farcies. ſales foris cōtingis: & cepto ſemine
nuce vel nucleis vl pip tritū: frigis ī melle co
cto & inferes. Aliter dulcia muſteos aphros optimos
rades: & in lacte īfundis. Cum biberint ī furnum mit
tis ne areſcant modice eximes eos calidos melle pfun

dis cõpungis vt bibant. piper aſpergis & inferes.
Aliter dulcia ſiligineos raſos frãgis & bucellas maio
res facies: in lacte infundis. frigis & ĩ oleo mel ſupfun
dis & inferes. Dulcia pipata mittis mel merꝫ paſſã ru
tã eo mittis nucleos nuces alicã elixatã cõciſas nuces
auellanas toſtas adiicies & ĩferes. Aliter dulcia piper
nucleos mel rutã & paſſum teres cum lacte & tractã
coques coagulum coquę cum modicis ouis perfuſum
aſperſum inferes. Aliter dulcia accipies ſimulam co-
ques: & in aquam calidam: ita vt duriſſima pulte faci
es. Deinde in patellam expandis. cum refrixerit con-
cidis quaſi dulcia & frigis ĩ oleo optimo leuas perfun
dis mel: piper aſpergis & inferes. melius feceris ſi lac
pro aqua miſeris. Tiropatinam accipies lac aduerſus
patinam eſtimabis. temperabis lac cum melle quaſi
ad lactantia oua quinqꝫ ad ſextarium mittis ſi ad emi
nam oua tria in lacte diſſoluis: ita vt vnum corpus fa-
cias: in cuminata colas & igni lento coques. Cum du
xerit ad ſe piper aſpergis & inferes. Oua ſſongia ex la
cte oua quattuor lactis eminam: olei vnciam in ſe diſ-
ſoluis: ita ut vnum corpus facias ĩ patellam ſubtilem
adiicies olei modicum: facies vt bulliat: & adiicies im
penſam qua comparaſti vna parte cum fuerit coctum
in diſco vertes melle perfundis: piper aſpergis & infe-
res. Mel caſeum piper & liquamen vel ſale oleo & co-
ryandro.

Bulbos.

Vlbos olei liquamine: aceto: inſere modico
b cumino diſpſo. Aliter bulbos tundis aqua
ex aqua coques. Deide oleo frigis . ius ſic fa
cies timũ puleiũ pip origanũ mel acetũ defrutũ careo
tã liquamẽ oleũ modice pip aſpergis & ĩferes. Varro
ſi quid de bulbis dixit ĩ aquã: q veneris hoſtium q̃rũt:
deinde vt legitimis nuptiis ĩ cena ponunť. ſed & cum
nucleis pineis: aut cũ erucæ ſucco & pipe. Aliter bul-
bos ſtictos œnogaro inſeres.

Fungi farnei vel boleti.

Vngi farnei elixi calidi ex ſiccari ĩ garo pip
f ac ipiunť. ita vt pip cũ liquamie teres. In fũ
gis farneis pip carenũ acetũ & oleũ. Aliter
fungi farnei elixi ex ſale oleo mero coriandro cõciſo in
feruntur. Boletos fungos carenũ faſciculũ coriãdri vi
ridis: vbi ferbuerit exẽpto faſciculo ĩferes. Boletos alr̃
coliculos eoꝝ liquamine vel ſale aſpſos inferunt. Bole
tos aliter tirſos eoꝝ cõciſos in patellã oua ꝓfundis ad
dito pipe liguſtico modico melle liquamine tempera
bis oleum modice.

Tubera.

Vbera radis elixas ſale aſꝑgis & ſurculo inſi
t ges ſubaſſas & mittes ĩ caccabũ oleũ liq̃mẽ
carenũ vinũ pip & mel cũ ferbuerit a mulo
obligas. Tubera exornas & ĩferes. Alr̃ tubera elixas:
& aſpſo ſale ĩ ſurculis affigis & ſubaſſas: & mittis ĩ ca
cabũ liquamen oleũ vinũ carenũ: vinũ modice & pip

cōfractum & mellis modicū & ferueat : cū ferbuerit a
mulo obligas . & tubera cōpunges vt cōbibant illud
exornas. Cū bene ferbuerit inferes. Si uolueris eadem
tubera omēto porcino īuolues & aſſabis & ſic īferes.
Aliter tubera: œnogarꝝ piꝑ: liguſticū coriādrū rutā: li
quamē: mel: vinū: oleū modice calefacies. Al̄r tubera
piꝑ mētā rutā mel oleū vinū modice calefacies & infe
res. Al̄r tubera piꝑ cuminū ſilphi mētā apiū rutā mel
acetū vel vinū ſalē vel liquamen & oleum modice.

In colocaſio.

i N colocaſio piꝑ cuminū rutā vel liquamī olei
modicū: cū ferbuerit a mulo obligas.

Cocleas.

Ocleas lacte paſtas accipies cocleas ſōgiza
c bis mēbranā tolles vt poſſint ꝓdir̄. adiicies
ī vas lac & ſalē vno die: cæteris diebus ī lac ꝑ
ſe & ōmora mūdabis ſtercus cū paſta fiūt vt ñ poſſint
ſe retrahere: & ex oleo friges: mittes œnogarꝝ. Sil̄r &
pulpas paſci poſſint. cocleas ſale puro & oleo aſſabis.
Cocleas laſere liquamīe piꝑe oleo ſuffundis. Cocleas
aſſas liquamine piꝑe cumio ſuffundis aſſidue. Aliter
cocleas viuentes in lac ſiligineum infundis, vbi paſtæ
fuerint coques.

Oua.

Va frixa œnogarata ob elixa liquamīe oleo
o mero: vel ex liquamine pipere laſere in ouis
apalis piper: liguſticū: nucleos īfuſos ſuffun

des mel acetum liquamine temperabis.

Explicit Apicii politeles liber ſeptimus.

Incipit eiuſdem tetrapus octauus.

In apro.
In ceruo.
In caprea.
In ouifero.
Bubula ſiue vitulina.
In edo & agno.
In porcello.
In lepore.
Glires.

In apro.

Per ita cõditur ſfongiatur: & ſic aſꝑgitur ei
a ſale cuminum tritum: & ſic manet. Alia die mittitur piper tritum condimentum aprinum vel liquamen carenum & paſſum. Aliter in apro aqua marina cum ramulis lauri: aprum elixas quouſqꝫ madeſcat. corium ei tolles cum ſale ſinape aceto inferes. Aliter in apro teres piper: liguſticum: origanũ: baccas myrte exenteras coriãdrum cepas ſuffundes mel vinum liquamen oleum modice ſale facies: a mulo obligas. Aprum in furno coctum ꝑfundes. hoc & ĩ oē genus carnis ferme facies. In aprum aſſum iure ferventia facies ſi piper cuminum frictũ apii ſemen: mẽtam: timum: ſatureiam: enechi flos: nucles toſos: ami

gdola toſta vel vinum:liquamen acetabulum:oleum modice. Aliter in aprum aſſum iura feruentia: piper: liguſticum:apii ſemen:mentam:timum: nucleos toſtos:vinũ acetũ liquamen:& oleum modice. Cum ius ſimplex bullierit tunc triture globũ mittes: & agitas cepam & rutæ faſciculos:ſi volueris pingue ius facere obliga ſi vis albo ouorum liquido moues paulatim aſpergis piper tritum & inferes. Ius in aprum elixum piper:liguſticum:cuminum:ſilphi:origanum nucleos careotam ſinape acetũ liquamen & oleum. Ius rigidum in aprum elixũ piper:liguſticũ:cuminũ: aneti ſemen & timũ:origanũ ſilfi modicum erucæ ſemẽ pluſculũ ſuffundes merꝫ:cõdimenta viridia modica cepa pontica vel amigdola fricta:dactylum:mel:acetum: merꝫ modicũ coloras defruto liquamẽ oleum. Aliter ĩ apro teres pip:liguſticum:origanũ apii ſemen laſeris radicẽ:cuminũ:phœniculi ſemen:rutã:liquamẽ vinũ paſſum:facies vt ferueat. Cum ferbuerit a mulo obligas:aprum nitroforas & inferes.

Perna aprina:ita impletur recentia ꝑ articulum pernæ palum mittes: ita vt cutem a carne ſepes vt poſſit cõdimentũ accipe per cornulũ vt vniuerſa impleatur. Teres pip baccã lauri:rutã ſi volueris:laſer adiicies:liquamen opimũ carenum & olei viridis guttas. Cum impleta fuerit:conſtringitur illa pars:quę impleta eſt ex lino:& mittitur in zemam:elixatur in aquam marinam cum lauri curionibus & aneto.

In ceruo.

i Vs i ceruum teres piper liguſticum carenũ: origanum: apii ſemen radicem: phœniculi ſemen: fricabis ſuffundes liquamen vinum: paſſum: oleum modice cum ferbuerit a mulo obligas Ceruum coctum introforas: tanges & inferes. In platicerote ſimiliter & in omne genus venationis eadem cõditura vteris. Aliter ceruum elixabis & ſubaſſabis teres piper: liguſticum: careum: apii ſemen: ſuffundes mel acetum liquamen: oleum calefactum: a mulo obligas: & carnẽ perfundes. Ius in ceruo piper liguſticũ cepullã: origanũ: nucleos: careotas: mel: liquamen: ſinape: acetum: oleum: ceruine conditura piper: cuminum cõdimẽtum petroſelinum cepa: ruta: mel: liquamen: mentam: paſſum: carenum: & oleum modice: a mulo obligas. Cum iam bullit iura feruentia in ceruo piper: liguſticum: petroſelinum: cuminũ perfundes: nucleos toſtos: aut amigdola: mel acetum vinum oleum modice liquamen & agitabis embebam. In cervinam aſſam piper nardoſtatium folium apii ſemen: cepam: aridam: rutam viridem: mel acetum: liquamen: adiectum: careotam: vuam paſſam & oleum. Aliter in ceruo: in aſſum iura feruentia: piper: liguſticum: petroſelinum: damaſcena macerata: vinum: mel: acetum: liquamen: oleum modice agitabis porro: & ſatureia.

In caprea.

Vs in capa pip liguſticū careū: cuminū: pe
i trofelinū: rutæ ſemē mel ſinape acetū liqua
mē & oleū. Aliter ius ī capa aſſa: pip: condi
mentū rutā cepam mel liquamen paſſum oleū modi
ce: a mulū iam bulliet. Aliter ius in capa pip cōdimētū
petroſelinum origanū modicum rutam liquamē mel
paſſū & olei modicū a mulo obligabis.

In ouifero hoc eſt ouis ſiluatica.

Vs in ouifero feruens pip liguſticū cuminū
i mētam ſiccam timū ſilfi: ſuffūdes vino: adii
cies damaſcena macerata mel vinū liquamē
acetū paſſum ad colorem oleū agitabis faſciculo ori
gani & mētæ ſiccæ. Ius ī venationibus oibus elixis &
aſſis. pipis ſcrupulos. viii. rutam: liguſticū: apii ſemen
iunipum timū mētā aridā ſcrupulos ſenos. pulei ſcru
pulos. iii. hæc oia ad leuiſſimū puluerem rediges: & in
vno ɔmiſces & teres adiicies ī vaſculū mel: quod ſatis
erit. & his vteris cū oxigaro. ius frigidū ī ouifero pip li
guſticū: timū: cuminū: frictū: nucleos toſtos mel: ace
tū: liquamen & oleum: piper aſpergis.

Bubula ſiue vitellina.

Itellina fricta pip: liguſticum: apii ſemē: cu
u minum: origanū: cepam: ſiccam: vuam paſ
ſam: mel: acetū: vinum: liquamē: oleū defri
ctum. Vitulinam ſiue bubulā cum porris ciclaneis vel
cepis vel colocaſiis: liquamen piper laſer & olei modi
cū. In vitulinam elixam teres piper liguſticum careū:

apii ſemen ſuffundes mel:acetũ: liquamẽ oleũ calefa
cies a mulo obligas & carnẽ pfundes. Aliter in vitu-
lina elixa piper: liguſticum: phœniculi ſemen: origa
num:nucleos:careotam:mel:acetum:liquamen ſina
pi & oleo.

In edo vel agno.

Opadia edina ſiue agnina pipe liquamine
coques cũ faſeolis faratariis liquamine pip
laſere cũ imbrato bucellas panis oleo modi
co. Aliter edinam ſiue agninã excaldatam mittes in
caccabum copadia cepam coriandrum minutũ ſucci
des. Teres piper liguſticũ cuminum liquamen oleum
vinũ coques. exinanies in patina a mulo obligas. Alr
edinã ſiue agninã excaldatam a crudo tritura morta-
rio accipere debet. Capria autem cũ coquitur accipit
trituram edum ſiue agnum aſſum. Hedi cocturã vbi
eum ex liquamine & oleo coxeris inciſum ĩfundes in
pipe laſere liquamine oleo modice: & in craticula aſſa
bis. eodem iure cõtinges: pip aſpges & inferes. Aliter
edũ ſiue agnũ: aſſus pipis ſemiunciã: aſeros ſcrypulos
vi. ginziberis modicum. petroſelini ſcrypulos. vi. laſe
ris modicum: liquaminis optimi emina: olei acetabu
lum. hedus ſiue agnus ſyringladus ideſt mãmoceſtis
exoſſat᷑ diligenter agilla ſicut fiat: & inteſtina ei i
tegra exinaniantur: ita vt caput inteſtina ſufletur: &
per nouiſſimam partem ſtercus exinabitur. aqua la-
uantur diligenter & ſic implentur admixto liquamie

& ab humeris conſuitur:& mittit' in clibanum. Cum
coctus fuerit perfunditur. Ius bullies lacte:pip̄ tritum
liquamen carenum defrictum modice:ſic & oleum ét
bullienti mittis a mulum:vel certe mittitur in retiacu
lo vel in ſportella : & diligenter conſtringitur:& bul-
lienti zema cum modico ſalis ſubmittitur. Cum bene
illic tres undas bullierit:leuatur & denuo bullit : cum
humore ſupraſcripto bulliēte conditura perfunditur:
Aliter hedus ſiue agnus ſiringianis lactis : ſextarium
vnum mellis vnciæ quattuor piperis vna. ſalis modi-
cum:laſeris modicum ius ī ipſius oleum acetabulum
liquaminis:mellis acetabulum dactylos tritos octo.
vini boni eminā a mulum modice. Hedus ſiue agnus
crudus:oleo piper fricabis:& aſperges foris ſalem pu
rum multo cum coriandri ſemine : in furnum mittis.
aſſatum inferes. hedum ſiue agnum tatarpeianum an
tequam coquantur. Conſuitur piper:rutam: ſature-
iam:cepam:timum modicum: & liquamine collues.
Hedum macerabis in furno in patella:quæ oleum ha
beat. cum percoxerit perfundes in patella impenſam
teres ſatureiam:cepam:rutam :dactylos liquamen vi
num: carenum:oleum : cum bene duxerit impenſam
in diſco pones. piper aſperges & inferes. Hedum ſiue
agnum paſticum mittes ī furnum:teres piper rutam:
cepam:ſatureiam:damaſcena nucleata : laſeris modi
cum: vinum: liquamen:& oleum vinum feruens col-
luitur in diſco ex aceto ſumitur.

Hedo laurum ex lacte: hedũ curas. exoſſas interanea eius cũ coagulo tolles: lauas: adiicies in mortariũ pip̄ ligusticum laseris radicẽ: baccas lauri duas pireti modicũ. cerebella duo vel tria. hæc oĩa teres ſuffundes: liquamẽ temp̄abis ex ſale ſup̄ triturã colas lactis ſextarios duos: mellis ligulas duas. & ſup̄ hedũ cõponis in giro & omento carta cohopies. ſurelas ĩ caccabum vł patellam cõpones hædum: adiicies liquamẽ oleum vinũ. Cum ad media cora venerit teres pip̄ liguſticũ: & ius de ſuo ſibi ſuffundes mittes in fricto modicũ teres reexinanies in caccabũ. Cum p̄coctus fuerit exornas a mulo obligas & inferes.

In porcello.

P Orcellum farſilem duobus generibꝰ curas aut guttur̄ exẽteras a ceruice ornas anteaq̄ p̄dures ſub apies auriculã ſub cutem mittes ĩmpenſam tarentinam in vexicam bubulam: & ĩ fiſtulam auiarii roſtrouexicæ alligabis: per quam exprimes in aure quãtum cœperit: poſtea carta præcludes & infiblabis & præparabis aliam impenſam. ſic facies. Teres piper liguſticum origanum laſeris radicem modicum ſuffundes. liquamen adiicies cerebella cocta: oua cruda alicam coctam. Ius de ſuo ſibi fuerit aucellas nucleos piper integrum liquamine temperas. imples porcellum ſalem cuminum laſer porcellum: liquaminatum. de porcello eiicis utriculum ita ut aliquæ pulpæ in eo remaneant. Teres piper liguſticum:

origanum ſuffundes liquamen adiicies vnum cerebel lum: oua duo miſces in ſe porcellum p̄duratum iples: ſiblabis ī ſportella feruēti ollæ ſubmittis. cocto ſiblas tolles: vt ius ex ipſo manere poſſit: piper aſperſum iſe res. porcellum elixum farſilem de porcello vtriculum eiicies preduras teres piper liguſticum: origanum ſuf fundes: liquamen cerebella cocta quod ſatis ſit. Simi liter oua diſſolues: liquamine temperabis. farcimina cocta integra præcides: ſed ante porcellum prædura- tum liquamine delauas: deinde imples: inſiblas ī ſpor tella feruenti ollæ ſubmittes coctum ſſongias ſine pi- pere inferes: porcellum aſſum tracto mel ī porcellum curatum a gutture extenteras. ſiccas teres piperis vn ciam: mel: vinum: impones vt ferueat: tactam ſicca- tam confringes & partibus caccabo permiſces agita bis ſurculo lauri viridis: tandiu coques: donec lenis ſi at: & impinguet. hac impenſa porcellum imples: ſur- culas obduras: carta in furnum mittes exornas & in- feres. Porcellum lacte paſtum elixum calidum iure fri gidum crudo apiciano. adiicies in mortario piper: li- guſticum coriandri: ſemen: menta: ruta fricabis ſuf- fundes liquamen: adiicies: mel: vinum: & liquamen: porcellum vitellianum: porcellū ornas quaſi aprum: ſale aſperges: in furno aſſas: adiicies in mortarium: pi per: liguſticum: ſuffundes liquamē vino & paſſo tem perabis in caccabum olei puſillum ferueat: & porcel- lum aſſum iure aſperges ita: & ſub cute eius recipiat.

Porcellum flacianum: porcellum ornas in modũ apri ſale aſperges & in furnum mittes. Dum coquitur adii cies in mortarium piper liguſticum careum apii ſemẽ laſeris radicem: rutam viridem fricabis ſuffũdes liqua mine vino & paſſo temperabis ĩ caccabũ olei modicũ ferueat a mulo obligas porcellum coctum ab oſſibus tanges. apii ſemen teres ita vt fiat puluis aſpges & iſe res. Porcellum laureatum: porcellum exoſſas quaſi œnogaratum ornas: præduras lau rum viridem in me dio franges: ſatis in furnum aſſas & mittes in morta rium piper: liguſticum: careum: apii ſemen: laſeris: ra dicem: baccas lauri fricabis. ſuffundes liquamen & vi no & paſſo temperabis adiicies in caccabum olei mo dicum vt ferueat. obligas porcellum: lauro eximes: & ius ab oſſe tanges & inferes. Frontonianum porcellũ exoſſas præduras ornas adiicies in caccabum liqua men vinum obligas faſciculum porri aneti media co ctura: mittes defrictum. coctum lauas: & ſiccum mit tes piper aſperges & inferes. Porcellum œno coctũ porcellum præduras ornas: adiicies in caccabum ole um: liquamẽ: vinum: aquam obligas faſciculum por ri coriandri: media coctura colorabis defricto: adiici es in mortarium piper liguſticum careum: origanum apii: ſemen: laſeris radicem: fricabis ſuffundes: liqua men ius de ſuo ſibi vino: & paſſo temperabis: exina nies in caccabum facies vt ferueat. Cũ ferbuerit a mu lo obligas. porcellum compoſitum: in patina perfun

des piper aſperges & inferes. Porcellum celſinianum ornas infundes pipere ruta cepa ſatureia ſucco ſuo: & oua infundes per auriculam & ex pipere liquamine vino modico in acetabulum temperas & ſumes. Porcellum aſſum teres: piper: rutam: ſatureiam: cepam: ouorum coctorum: media liquamen: vinum: oleum: condicum bulliat conditura. porcellum inuoletari perfundes & inferes. porcellum ortolanum. porcellus ortolanus exoſſatur per gulam in modum iuris mittitur in eo pullus eficiatus particulatim conciſus. Turdi ficedulæ eficia de pulpas ſua: lucanicæ: dactyli exoſſati fabriles bulbi: cocleæ exemptæ: maluæ betæ: porri apium: coliculi elixi: coriandrum: piper integrum: nuclei oua quindecim ſuper infunduntur: liquamen: piperatum: oua mittantur tria: & conſuitur & præduratur. in furno aſſatur. Deinde a dorſo ſcinditur: & iure hoc perfunditur piper teritur ruta: liquamen: paſſum: mel oleum: modicum: cum bullierit: a mulũ mittitur. Ius frigidum in porcellum ita facies. melixum teres: pip: careum anetum origanum: modice nucleos pineos: ſuffundes: acetum: liquamen: careotam: careotam: mel: ſinape factum ſuperſtillabis: oleum: piper: aſperges & inferes. Porcellum traganum: ſic facies: exoſſas porcellum & aptabis. ſicuti enococtum: & ad fumum ſuſpendes tantum ſalis ollam mittes & elixas: vt coquatur. & ſic eum in lance efferes: ſalſo recente i porcello lactente: piperis vnc. i. vini eminam olei opti

mi acetabulum aceti acetabulum minus.

In leporem.

Eporem madidum ĩ aqua percoquitur mo
l dice deinde componitur in patina ac coquē
dus oleo in furno . Et cũ prope ſit coctus ex
alio oleo ꝑ tangito de conditura infraſcripta teres pip̱
ſatureiam cepam rutã apii ſemen liquamen laſer vinũ
& modice olei aliquoties verſatur in ipſa percoquitur
conditura.

Item aliam ad eam impenſam.

Vm prope tolli debeat teres piper dactilũ:
c laſer vuam paſſam carœnum liquamen ole
um' ſuffundes. & cum bullierit piper aſp̱ges
& inferes leporem farſum. nucleos integros amigdo
la nuces ſiue glandes conciſas: pipis grana ſolida pul
pa de ipſo lepore & ouis fractis: obligatur de omento
porcino ĩ furno. Sic iteꝝ impenſam facies: rutam pip̱
ſatis cepã ſatureiã dactilos liquamen carœnũ vel con
ditum diu cum bulliat donec ſpiſſet & ſic p̱funditur.
ſed lepus in piperatc liquamine & laſere maneat. Ius
album in aſſum leporẽ piper liguſticũ cuminũ apii ſe
men oui duri medium trituram colligis: & facies glo-
bũ extra. In caccabulo coques liquamen vinum oleũ
acetum modice cepullã cõciſã: poſtea globulũ cõdim̃
tũ mittes: & agitabis origão vl' ſatureia ſi opus fuerit

a mulas. Aliter in leporē ex ſanguine & iecinoř & pu
monibus leporinis minuta: adiicies in caccabū liqua
men & oleum cocturam porrum & coriādrum minu
tatim concides. Iecinora et pulmones in caccabū mit
tes. Cum cocta fuerint teres piper: cuminum: corian
drum: laſeris radicem mentā rutam: puleium: ſuffun-
des acetum: adiicies iecinora leporum & ſanguinem
teres mel: & de ſuo ſibi aceto temperabis. Exinanies ī
caccabū pulmones leporum minutatim conciſos in
eundem caccabum mittes. facies vt ferueat. Cum fer
buerit a mulo obligas piper aſperges & īferes. Aliter
leporem ex ſuo iure leporem curas exoſſas ornas mit
tes in caccabum: adiicies oleo: liquamen: cocturam:
faſciculum: porri: coriandrum: anetum: dum coqui-
tur: adiicies in mortarium: piper: liguſticum: cuminū
coriandri: ſemen: laſeris: radicem: cepam: aridā: men
tam: rutam: apii ſemen fricabis: ſuffundes liquamen:
adiicies mel: ius: de ſuo ſibi: defricto aceto tēperabis.
facies vt ferueat: cum ferbuerit a mulo obligabis: ex
ornas. Ius perfundes aſperges & inferes: leporem paſ
ſenianum: leporem curas exoſſas extenſum ornas. ſuſ
pēdes ad furnum. Cum colorauerit facies vt dimidia
coquatur. lauas aſperges ſalem: maſſam œnogari tan
ges. adiicies in mortarium: piper: liguſticum: fricabis
ſuffundes: liquamen: vinum: & oleum: modicum: fa-
cies: vt ferueat. Cum ferbuerit: a mulo obligas: lepo-
rem: aſſum: a dorſo tangis: piper aſperges: & inferes.

Leporem eſiciatum eadem coctura condies: pulpam
nucleos infuſos admiſces: omento teges vel carta col-
liges lacimas & ſurcula: leporem farſilem: leporem cu
ras: ornas: quadratum imponis. adiicies in mortariũ
piper: liguſticum: origanum: ſuffundes liquamẽ: adii
cies iecinora gallinarum cocta: ce ebella cocta pulpã
conciſam: oua cruda tria liquamine temperabis. omẽ
to teges & carta & ſurculas lento igni ſubaſſas. adii-
cies in mortarium piper liguſticũ fricabis: ſuffundes:
liquamen: vino & liquamine temperabis: facies vt fer
ueat: Cum ferbuerit a mulo obligas: & leporem ſub-
aſſatum perfundes: piper aſperges & inferes. Leporẽ
aliter elixum ornas. adiicies in lance: oleum: liquamẽ:
acetum paſſum: cepam: concidet & rutam viridem. ti
mum ſubcultratum & ſic apponis leporis conditura:
teritur piper. ruta cepulla & iecur leporis: liquamen:
carenum: paſſum olei modicum a mulum cum bullit
leporem ſucco ſparſum: & hunc percondies ſicut he-
dum tarpeianum. antequam coquatur ornatus ſuitur
piper rutam ſatureiam cepã timum: modicum: liqua
mine collues. poſtea in furnum coques: & impenſam
talem circumſparges: piperis ſemiunciam: rutam: ce
pam: ſatureiam: dactylos. iiii. vuam paſſam: iuſcum
coloratum ſuper vatillum: vinum: oleum: liquamen:
carœnum frequenter tangitur: ut condituram ſuam:
omnem tollat poſtea ex pipere ſicco in diſco ſumitur.
Aliter leporem conditum coques ex vino liquamine:

aqua ſinape : modicum : aneto porro : cum capillo ſuo cum ſe coxerit : condies piper : ſatureiam : cepe : rotundum dactylos : damaſcena duo : vinum : liquamen : caroenum olei modice ſtringatur a mulo : modicum bulliat. conditur lepus in patina perfunditur.

Glires.

g Lires iſicio porcino : item pulpis ex oī membro glirium erit trito cum pipere nucleis : laſere : liquamine farcies glires : & ſutos in tegula poſitos mittes in furnum : aut farſos in clibano coques.

Explicit Apicii tetrapus liber octauus.

Incipit eiuſdem talaſſa liber nonus.

In locuſta & cappari.

In torpedine.

In loligine.

In ſepiis.

In polipo.

In oſtreis.

Omne genus conchiliorum.

In echino.

In merulis.

In ſarda cordula.

Embractum baianum.

In locuſta & cappari.

i N locuſta & cappari induta: cepam: pallacanam conciſam eius: pip: liguſticũ: careũ: cuminum: careotam: mel: acetum: vinum: liquamen: oleum: defrictum. hoc ius adiicito ſinapi in elixuris. locuſtas ſic facies. aperiuntur locuſtæ vt aſſolet cum teſta ſua. & infunduntur eis piperatum coryandratum: & ſic in craticula aſſantur. Cum ſiccauerit adiicies eis in craticula: quoties ſiccauerint: quouſq; aſſantur. locuſta elixa cum cuminato bene inferes: piper: liguſticum: petroſelinum: mentam: ſiccam: cuminum: pluſculum: mel: acetum: liquamen: ſi voles folium & malobatrum addes. Aliter locuſta eſicia de cauda eius ſic facies folium noci: vuam prius demes & elixas. Deinde pulpam concides: & cum liquamine: pipere & ouis eſicia formabis. In locuſta elixa piper: cuminum: ruta mel: acetum: liquamen: & oleum. Aliter in locuſta piper: liguſticum: cuminum: mentam: rutã nucleos: mel: acetum: liquamen: & vinum.

In torpedine.

i N torpedine teritur piper: ruta cepulla arida: mel: liquamen: paſſum: vinum: modice olei boni guttas cum bullire cœperit: a muſo obligas. In torpedine elixa piper: liguſticum: petroſelinum: mentam: origanum: oui medium: mel: liquamen: paſſum: vinum: oleum ſi voles addes ſinape acetum. Si calidum volueris vuam paſſam addes.

In loligine.

i N loligine in patina teres piper: rutam: mel modicum liquamen: carœnũ: olei guttas. In loligine farſile piper: liguſticum: coryandrum: apii ſem̃: oui vitellũ: mel: acetũ: liquam̃ vinũ & oleũ obligabis.

In ſepiis.

i N ſepia farſile piper: liguſticũ: apii ſem̃: careũ: mel liquam̃: vini condim̃ta coctiua calefacies. & ſic aperies ſepiã & perfundes ſic facies eã ſepiã coctã cerebella elixa eneruata teres cũ pipere. cui cõmiſces oua cruda. quod ſatis erit piper ĩtegrũ eficia minuta & ſicco ſues & in bullientem ollã mittes ita vt coire ĩpenſa poſſit. Sepias elixas ab alieno frigidam miſces cũ pipere laſere liquamine nucleis oua & condies vt voles. Aliter ſepias piper liguſticum cuminum coryandrum viridem mentam aridã oui vitellũ mel liquam̃ vinũ acetũ & oleũ modicũ. & vbi bullierit a mulo obligas.

In polipo.

i N polipo pipere liquamine laſere inferes.

In oſtreis.

i N oſtreis piper liguſticũ oui uitellum acetũ liquamen oleũ & vinum ſi volueris & mel addes.

In omne genus conchilioꝝ.

N omne genus conchiliorum piper:liguſti
i cum:petroſelinum:mentam:ſiccam : cumi
num:pluſculum:mel:liquamen:ſi voles fo-
lium & malobatrum addes. In echino.

N echino accipies pultarium nouum olcū:
i modicum:liquamen,: vinum:dulce : piper:
minutum.facies vt ferueat : cum ferbuerit ī
ſingulos echinos mittes:agitabis:ter bulliat .cum co
xeris piper:aſperges & inferes. Aliter echino piper to
ſtum:modice:mentam : ſiccam : mulſum:liquamen:
ſpicam indicam:& folium: Aliter echino totum mit-
tes.addes folium piper mel liquamē olei modice: oua
& ſic obligas.intermoſpodio coques:piper :aſperges
& inferes. In echino ſalſo:echinum ſalſum cum liqua
mine optimum carœno pipere temperabis & appo-
nes. Aliter echinus ſalis :liquamen : optimum admi-
ſces:& quaſi recentes aptabunt . ita vt a balneo ſumi
poſſint. In merulis.

N merulis liquamen porrum conciſum cū
i minum paſſum ſatureiam: vini miſtum fa-
cies aquati ius:& ibi merulos coques.

In ſarda cordula.

N ſardis.ſardam farſilem ſic facere oportet
i ſarda exoſſatur & teritur .puleium cum pi-
peris grana mentā nuces mel : īpletur & cō
ſuitur:inuoluitur in carta:& ſic ſupra vaporem ignis ī
opculo:cōponitur. Cōditur ex oleo careno allego. Sar

da ita fit. coqtur ſarda: exoſſat̃ teritur pip̃ liguſtico: timo origano rutã careotã melle: & in vaſculo ouis in ciſis ornatur. Impẽſa vinum modice acetũ defrictum & oleum viride. Ius in ſarda piper origanum mentam cepã aceti modicũ & oleum. Ius in ſarda pip̃ liguſticũ apii ſemen mentã rutam careotam: mel: acetũ vinum & oleum. Cõuenit & in ſarda. Ius in mugile ſalſo pip̃: liguſticum cuminum: cepa: menta: ruta: calua: careo ta: mel: acetum ſinape & oleũ. Aliter ius in mugile ſal ſo pip̃ origanũ eruca menta ruta calua careota: mel: oleum: acetum: Ius in ſiluro in pelapide & in tino ſalis piper liguſticum: cuminum: cepam: mentam: rutam: caluam: careotam: mel: acetum ſinape: oleum. Ius in mulo tarico piper rutam cepam dactylum ſinapi tri- to commiſces echino oleo. & ſic perfundes. piſcem fri ctum vel aſſatum ſalſum ſine ſalſo. Iecur coques teres & mittes piper: aut liquamen: aut ſalem addes oleum iecur leporis aut hedi aut agni aut pulli. & ſi volueris ĩ formella piſcẽ formabis oleũ viride ſupra adiicies. al'r vice ſalſi cuminũ pip̃ liqm̃ teres & paſſũ modice vł ca rẽi: & nuces tritas plurias miſces: & ſimul ɔteres et ſal ſa redde. fũdes oleũ modice ſupſtillabis hoc ægꝝ ſtõa chũ valde r̃ficit & digeſtionẽ facit. Embractũ baianũ

e Mbractũ baianũ oſtreas minutas ſphondi los vrticas ĩ caccabũ mittes nucleos toſtos cõciſos rutam: apiũ: piper coriãdrum cumi num paſſum liquamen careotam oleum.

Explicit Apicii talaſſa liber nonus.

Incipit eius alieus vel alieuticon liber decimus.

In piſcibus diuerſis.

In murenam.

In anguillam.

In piſcibus variis.

i Vs diabota non in piſce frixo. piſcem quēlibet curas ſaluas: friges: teres: piper cuminū coriandri ſemen laſeris radicē origanū rutā fricabis ſuffundes acetum: adiicies careotā mel defrictum oleum liquamē tēperabis. refundes in caccabū facias vt ferueat. Cū ferbuerit piſcem frictū pfundes. piper aſperges & inferes. Ius in piſce elixo pip: liguſticum cuminū cepullā origanū: nucleos careotam mel acetū liquam̄ ſinapi oleū modice: ius calidum: ſi velis vuam paſſam. Aliter in piſce elixo teres pip liguſticū coriandrum viridē ſatureiam cepā ouorum vitella cocta paſſum acetū oleum & liquamen. Ius ī piſce elixo piſcem curabis diligenter mittes in mortariū ſalē. coriandri ſemen conteres: bene volues: eū adiicies ī patinā coopis gipſabis coq̄s in furno. Cū coctus fuerit tolles aceto acerrimo aſpges et īferes. Alr̄ ius ī piſce elixo cū curaueris piſcē adiicies ī ſartaginē ſemē: aquā anetū viridē: & ipſum piſcē: cū coctus fuerit aſpges aceto & inferes. Ius alexandrinū in piſce aſſo: pip cepam ſiccam: liguſticum: cuminum: origanū: apii ſem̄: pruna

damaſcena enucleata mitis acetum liquamē defrictū
oleū & coques. Aliter ius alexādrinum ī piſce aſſo. pi
per liguſticum coryandrum viridem vuā paſſam enu
cleatam: vinum paſſum: liquamen oleum & coques.
Aliter ius alexandrinum in piſce aſſo piper liguſticū:
coriādrum viridem cepam damaſcena enucleata paſ
ſum liquamen oleum acetum & coques. Ius in cōgro
aſſa piper liguſticum cuminum frictum origanum ce
pam ſiccam: ouorum vitella cocta: vinū mulſum: ace
tum liquamen defrictum & coques. Ius in carnutam
piper liguſticum origanum: cepā: vuam paſſam: enu
cleatam vinum mel acetum liquamen oleū & coques
Ius ī mullos aſſos piper: liguſticum rutam mel nucle
os acetum vinum liquamen oleum modice calefacies
& perfundes. Aliter ius in mullos aſſos rutam mentā
coriandrum phœniculum omnia viridia piper liguſti
cum mel liquamen & oleum modice. Ius in pelamide
aſſa pip liguſticū origanū coriandrum viridem cepā:
vuam paſſam acetū liquamen defrictum oleum & co
ques. hoc ius conuenis in elixa ſi uis & mel addes. Ius
in percam piper: liguſticum: cuminum: frictum: ce
pam pruna damaſcena enucleata vinum mulſum ace
tum oleum: defrictum & coques. In piſce rubellione:
piper: liguſticum: careum: ſerpillum: apii ſemen: cepā
ſiccam: vinum: paſſum: acetum: liquamen: oleum: a
mulo obligas. Ius in murena aſſa: piper: liguſticum:
ſatureiam: croco magna: cepa: pruna damaſcena enu

cleata vinum:mulſum:acetum liquamen: defrictum: oleum & coques. Aliter ius in murena aſſa piper:ligu ſticum:pruna damaſcena: vinum mulſum:acetum:li quamen defrictum oleum & coques. Aliter ius in mu rena aſſa piper:liguſticum:ne pam montanam:coriā dri:ſemen:cepam:nucleos:pineos mel:acetum:liqua men:oleum:& coques. Aliter ius in murena elixa pip liguſticum:careum:apii ſemen:coriandrum: mentā: aridam:nucleos pineos rutam:mel:acetum:vinum:li quamen:oleum modice calefacies & a mulo obligas. Ius in murena elixa piper:liguſticum:careum: cumi- num:nucleos:careotam:ſinape:mel:acetum:liquam̄ oleum defrictum. Ius in piſce elixo. piper:liguſticum: petroſelinum:origanum:cepam:aridam:mel: acetū: liquamen: vinum:oleum modice:cum bullierit: a mu lo obligas & in lance iferes. Aliter ius in murena elixa piper:liguſticum:acetum:apii ſemē:rus ſyriacum:ca reotam:mel:acetum:liquamen:oleum:ſinape: defri- ctum. Ius i lacertos elixos piper:liguſticum: cuminū: rutam viridem:cepam:mel:acetum:liquamen: oleū: modice cū bullierit:a mulo obligas. Ius in piſce aſſo: piper:liguſticum:timum:coriandrum:viridem: mel: acetum:liquamen:vinum:oleum: defrictum calefaci es: & zitabis rutæ ſurculo: & obligabis a mulo. Ius in tino:piper:cuminū:timum: coriandrum: cepam: vuam paſſam:acetum:mel:vinum:oleum:calefacies a mulo obligas. Ius in tino elixo piper:liguſticum:ti-

mum :condimenta mortaria cepam :careotam:mel: acetum:liquamen:& oleum:& ſinape. Ius in dentice aſſo piper:liguſticum:coriandrum:mentam:rutā:ari dam malum cidoniū coctū vel vinū :liquam̄ oleū cale facies a mulo obligabis.

In piſce aurata:piper:liguſticum:careum:origanū: rutæ baccam:oui vitellum:mel:acetum:oleum:vinū: liquamen:calefacies ſic vteris. Ius in piſce aurata aſſa piper:coriandrum:mentam:aridam:apii:ſemen: ce-pam:vuam paſſam:mel:acetum: vinum: liquamen : & oleum. Ius in ſcorpione elixo piper careum:petroſe linum:careotam:mel:acetum:liquamen:ſinape oleū defrictum. In piſce œnogarum:teres:piper:rutā: mel cōmiſces:paſſum:liquamen:carœnum:& igni molliſ ſimo calefacies. In piſce œnogarꝫ vt ſupra facies:cum bullierit:a mulo obligabis. In anguilla:piper:liguſti-cum:apii ſemen:anetum:rus ſyriacum:mel: acetum: liquamen:oleum:ſinape:& defrictum. Ius in anguil-lam:piper:liguſticum:ius ſyriacum:mentam : ſiccā: rutæ:baccas:ouorum:vitella coctum:mulſum:acetū liquamen:oleū coques.

Explicit eiuſdem Apicii alieus liber decimus & vltimus.

FINIS.

Antonius mota Ad vulgus.

Plaudite fartores: cætari: plaudite ventres
 Plaudite myſtili tecta per vncta coqui
Pila ſit albanis quæcunq; ornata lagænis
 Pingue ſuum copo limen obeſus amet
Occupat inſubres altiſſimus ille nepotum
 Gurges & vndantes auget & vrget aquas
Millia ſex ventri qui fixit Apicius alto
 Inde timens: ſumpſit dira venena: famem.

Ioannes ſalandus lectori.

Accipe quiſquis amas irritamenta palati:
 Precepta: & leges: oxigarumq; nouum:
Condiderat caput: & ſtygias penitrauerat vndas
 Celius: in lucem nec rediturus erat:
Nunc teritur dextra verſatus Apicius omni
 Vrbem habet; & tectum qui perigrinus erat:
Acceptum motte noſtro debebis: & ipſi
 Immortalis erit gratia: laus & honor:
Per quem non licuit celebri caruiſſe nepote:
 Per quem dehinc fugiet lingua latina ſitum.

Impreſſum Mediolani per magiſtrum Guilermum Signerre Rothomagenſem Anno dñi. Mccccxxxx viii. die. xx. menſis Ianuarii.

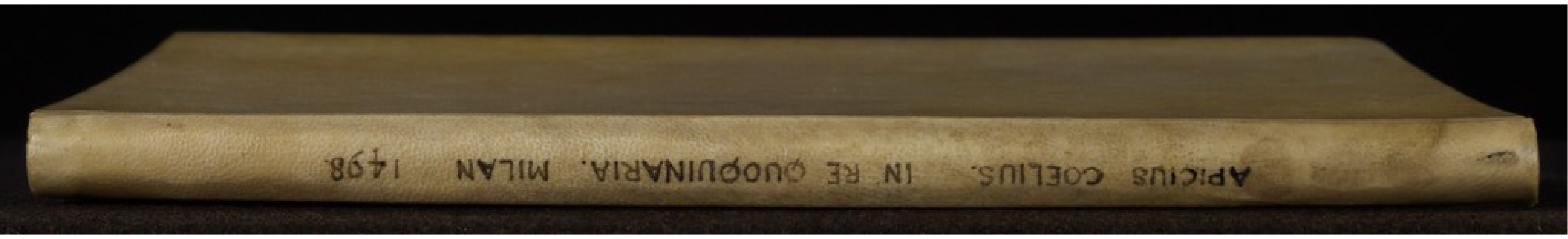
APICIUS COELIUS. IN RE QUOQUINARIA. MILAN 1498.